

Ungdata

Ung i Distrikts-Norge

Anders Bakken



ungdata

OSLOMET

STORBYUNIVERSITETET
VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

NOVA Rapport 3/20

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA, 2020
NOVA – Norwegian Social Research
OsloMet – storbyuniversitetet

ISBN (elektronisk utgave): 978-82-7894-725-8
ISSN 1893-9503 (online)

Illustrasjonsfoto: © Skjalg Bøhmer Vold

Forfatter: Anders Bakken

*Henvendelser vedrørende publikasjonen
kan rettes til:*

Velferdsforskningsinstituttet NOVA
OsloMet – storbyuniversitetet
publ-nova@oslomet.no
www.oslomet.no/om/nova

Denne rapporten refereres til som: Bakken, A.
(2020). Ungdata. Ung i Distrikts-Norge, NOVA
Rapport 3/20. Oslo: NOVA, OsloMet

Innhold

Sammendrag _____	2
Kapittel 1 Livskvalitet _____	6
Kapittel 2 Venner _____	8
Kapittel 3 Foreldre _____	12
Kapittel 4 Skole _____	14
Kapittel 5 Lokalmiljøet _____	18
Kapittel 6 Framtid _____	20
Kapittel 7 Medier _____	22
Kapittel 8 Organisert fritid _____	24
Kapittel 9 Trening og fysisk aktivitet ____	26
Kapittel 10 Helse _____	28
Kapittel 11 Rusmidler _____	34
Kapittel 12 Regelbrudd _____	38
Kapittel 13 Vold og trakassering _____	40
Figurer _____	44

Sammendrag

Norge er et vidstrakt land, med store geografiske variasjoner. Siden omgivelsene rundt de unge er så forskjellige, kan en oppvekst i spredtbygde strøk på landsbygda, i en fjellbygd eller i et fiskevær virke nokså kontrastfylt til en oppvekst i de tettest befolkete byområdene. Samtidig vil ungdom uansett hvor de bor, støte på mange av de samme utfordringene i livet, enten det handler om hva det vil si å bli ungdom, hvordan orientere seg i den større verden, eller hvordan man skal forholde seg til venner, til lærere, til foreldre eller andre. Smarttelefoner, onlinespill og nettbutikker har også sannsynligvis bidratt til å bryte ned geografiske barrierer, slik at tilgangen til både forbruksvarer og kunnskap om nye kulturelle trender er langt mindre enn for noen tiår tilbake.

I denne rapporten skal vi gi en empirisk analyse av hvordan ungdomslivet fortoner seg i de minst sentrale områdene i Norge. Er det forskjell på å være ung i Distrikts-Norge sammenliknet med andre steder? Og hva består i tilfelle forskjellene av?

Innledning

Distriktssenteret har gitt NOVA i oppdrag å svare på disse spørsmålene. I denne rapporten presenterer vi en bred analyse av hva ungdomsundersøkelsen Ungdata kan fortelle om hvordan ungdom som vokser opp i de minst sentrale delene av Norge har det og hva de driver med på fritida. Målet er å gi et oppdatert bilde av situasjonen for unge i distriktene – og på hvilke områder ungdommene som vokser opp der eventuelt skiller seg fra de som bor i mer sentrale strøk av landet.

Analysene er basert på Ungdata, lokale ungdomsundersøkelser der ungdom over hele landet svarer på en rekke identiske spørsmål om livet sitt. I rapporten blir svarene til ungdomsskoleelever bosatt i de 220 minst sentralt beliggende kommunene i Norge sammenliknet med svar fra ungdom som bor i kommuner med kortere avstand til sentrale institusjoner og arbeidsplasser. Totalt utgjør ungdom i det vi her definerer som «Distrikts-Norge», rundt 12 prosent av alle ungdommer i Norge.

Rapporten er en del av et større forskningsprosjekt om hvordan det er å vokse opp i de minst sentrale strøkene av Norge. I denne første fasen retter vi fokuset på hvilke forhold ved ungdoms liv som eventuelt skiller de som bor i de minst sentrale delene av landet, og de som bor andre steder. Senere i prosjektet vil vi analysere videre på de funnene som kommer fram gjennom denne første fasen, der vi også ser på geografiske variasjoner mellom ulike deler av Distrikts-Norge.

Prosjektet har en bred tilnærming til hva det vil si å være ungdom. Vi undersøker ungdoms forhold til foreldre, venner og skole og hva slags oppfatninger de har om seg selv, om lokalmiljøet sitt, sin egen framtid og sin egen fysiske og psykiske helse. Vi foretar også analyser av fritidsmønster, av mediebruk og av ungdoms erfaringer med rusmidler, kriminalitet og regelbrudd og utsatthet for mobbing og vold.

” Rapporten gir et bredt bilde av hvordan unge i distriktene har det, og hva de driver med på fritida

Analysene er avgrenset til elever i ungdomsskolen, når de fleste er i alderen 13 til 15 år. Datamaterialet omfatter svar fra rundt 19.500 ungdomsskoleelever som bor i de minst sentrale delene av landet, og som har deltatt i Ungdata de siste årene. Disse blir i rapporten sammenliknet med nærmere 136.000 ungdommer som deltok i samme undersøkelse, men som bor i de mest sentrale kommunene i Norge eller i kommuner som regnes som mellomsentrale (se kart).

Når datamaterialet er så stort, blir det ofte lite meningsfullt å teste om forskjeller er statistisk signifikante eller ikke, siden selv små forskjeller ofte vil gi slike utslag. I rapporten har vi isteden valgt å kommentere på om forskjellene er store eller små, der små forskjeller regnes som forskjeller under 3–4 prosentpoeng.

Hovedfunn

Ett av hovedfunnene i rapporten er at det er langt større likheter mellom ungdom som bor i Distrikts-Norge, og ungdom som bor andre steder, enn det er forskjeller. Dette gjelder på flertallet av de områdene som er undersøkt.

Uansett hvor ungdom bor er de aller fleste godt fornøyd med seg selv og med sin egen helse, de fleste har gode venner, de er godt fornøyd med foreldrene sine, og de aller fleste er fornøyd med skolen de går på. Framtidsoptimismen er minst like stor i distriktene som ellers og det er bare små forskjeller når det gjelder hvor mange som tror at de vil få et godt og lykkelig liv i framtida.

Hvordan «Distrikts-Norge» er definert

Distrikts-Norge defineres ofte med utgangspunkt i det såkalte distriktpolitiske virkeområdet. I denne rapporten er det imidlertid spisset enda mer, mot kommuner med få innbyggere og lange avstander.

Rapporten baserer seg på et arbeid som Statistisk sentralbyrå (SSB) har gjort for å klassifisere alle kommuner i Norge etter en sentralitetsindeks. Indeksen er et mål som viser hvor mange arbeids-plasser og serviceinstitusjoner man kan nå med bil i løpet av 90 minutter fra der man bor. SSB har inndelt alle kommunene i seks sentralitetsklasser. Sentralitetsklassene 5 og 6 regnes som de nest minst og minst sentralt beliggende kommunene i Norge. I 2018 var det 220 av totalt 422 kommuner i disse to sentralitetsklassene.

Ungdom i «Distrikts-Norge» er i rapporten definert som de som går på en ungdomsskole i en av disse 220 kommunene. Befolkningstall fra SSB viser at 12 prosent av 13–15-åringene i Norge bor i de 220 minst sentrale kommunene.

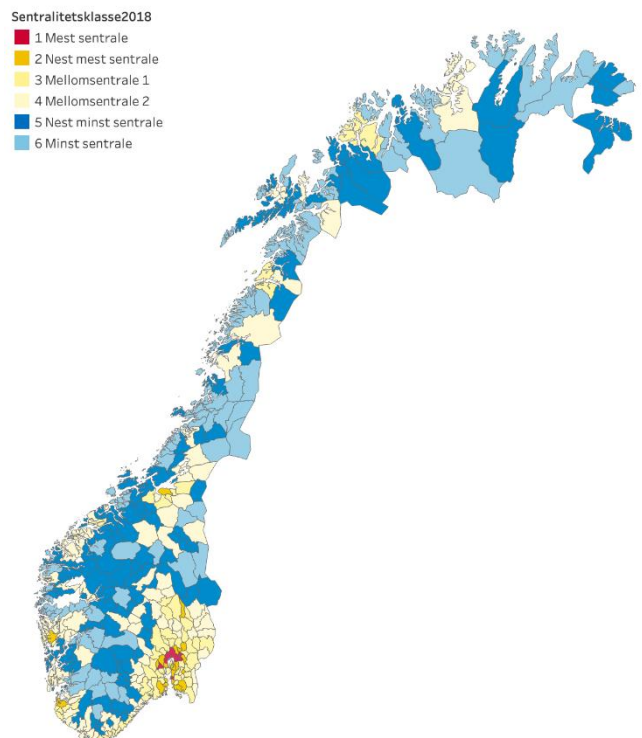
Figur 1 viser hvilke kommuner som har gjennomført Ungdata på ungdomstrinnet. Kommuner farget lyseblå og mørkeblå, er de minst sentrale kommunene. Ungdom som bor i disse kommunene, sammenliknes i rapporten med de som bor i kommuner markert i gult eller rødt.

Også på fritidsarenaen finner vi flere likheter enn forskjeller. For eksempel er det ingen forskjell i hvor mye tid unge i og utenfor distriktene bruker på digitale aktiviteter, og det er like mange i og utenfor Distrikts-Norge som er med på – eller har vært med på – organiserte fritidsaktiviteter. Det er imidlertid litt flere i distriktene som har venner de kun har kontakt med over nettet, og det er litt færre som er sammen med venner hjemme hos hverandre.

Selv om mye er likt, er det også noen forskjeller som er verdt å trekke fram. Det området der vi finner aller størst forskjell, handler om at det er langt færre i distriktene som sikter inn mot høyere utdanning.

Likevel må det understrekes at ungdom i distriktene i like stor grad som ungdom andre steder tror de vil fullføre videregående, og det er heller ikke flere i distriktene som tror de vil bli arbeidsledige. Samtidig er det litt flere i distriktene enn ellers i landet som opplever negative sider ved skolen. Det er også færre i distriktene som rapporterer at de bruker mye tid på lekser, litt færre opplever skolen som stressende, og færre har skulket skolen.

Figur 1. Oversikt over kommuner som har deltatt i Ungdata etter sentralitetsklasse.



Et annet område der vi finner noen forskjeller handler om stress og press. Forskjellene er ikke spesielt store, men prestasjonspresset er noe mindre utbredt i distriktene. Særlig gjelder dette press om å være god på skolen. De fleste unge opplever heldigvis ikke at presset er så stort at det blir vanskelig for dem å takle. Men andelen som opplever at presset blir uhåndterlig, er litt lavere i Distrikts-Norge enn i resten av landet.

Selv om de fleste trives godt i lokalmiljøet sitt, er det ikke alle som er like godt fornøyd, og ungdom i Distrikts-Norge er noe overrepresentert i denne gruppa. De unge i distriktene opplever samtidig større trygghet når de er ute om kvelden sammenliknet med unge andre steder i landet.

Det er små forskjeller mellom unge i og utenfor distriktene når det gjelder hvor mange som er fornøyd med idrettsanleggene og tilgangen til møteplasser for unge der de bor. Unge i distriktene er derimot vesentlig mindre fornøyd med kollektivtilbudet, og færre er fornøyd med kulturtilbudet sammenliknet med de som bor andre steder.

Litt flere unge i distriktene starter tidlig med å drikke alkohol, og det er flere som får lov av foreldrene å drikke og som bruker tobakk. Bruken av cannabis er derimot noe mer utbredt blant unge utenfor Distrikts-Norge.

Det er litt flere i distriktene som har vært i slåsskamp og litt flere har opplevd mobbing og/eller trusler om vold enn andre steder i landet. Samtidig er det omtrent like mange i distriktene som ellers som har opplevd fysisk vold, og det er bare små forskjeller i utbredelsen av negative opplevelser på nettet.

” På de fleste områder er likhetene mellom de svar ungdom i og utenfor Distrikts-Norge gir på spørsmål i Ungdata, langt mer påfallende enn forskjellene

Endringer i utfordringsbildet de siste årene

Selv om de fleste unge har det nokså bra, har de nasjonale rapportene fra Ungdata vist at det særlig fra 2015 og framover har vært en negativ utvikling på flere områder. Blant annet har det vært registrert en økning i andelen unge som rapporterer om psykiske helseplager, og det er over tid færre som er fornøyd med egen helse. Det har også vært en nedgang i ungdommers framtidsoptimisme, færre som trives på skolen, og en økning i andelen som begår ulike typer regelbrudd.

Analysene i denne rapporten viser at disse endringene gjelder ungdom i Distrikts-Norge i like stor grad som for ungdom andre steder i landet. Også i distriktene har det siden 2015 vært en økning i psykiske plager, det er over tid færre som er fornøyd med skolen de går på, færre som er fornøyd med lokalmiljøet og/eller med egen helse. Det er også færre enn for noen år siden som tror de vil få et godt og lykkelig liv. I likhet med trender vi ser ellers i landet, har det også i Distrikts-Norge vært en økning den siste tiden i andelen som skulker skolen, og en god del flere har blitt tilbudt cannabis.

Endringene har ikke vært dramatiske, men det har skjedd en gradvis utvikling i retning av noen flere utfordringer. På den annen side har det på andre områder vært en nokså stabil utvikling, noe som også gjelder både blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet.

Utviklingen har for eksempel vært stabil når det gjelder ungdoms vurderinger av sitt eget selvbilde, om de har fortrolige venner, og forholdet til foreldrene. Det samme gjelder hvor mange som er med i organiserte fritidsaktiviteter. Det har heller ikke vært noen særlige endringer de siste årene i andelen som har vært beruset på alkohol, eller som har brukt smertestillende tabletter, verken blant unge i Distrikts-Norge eller i resten av landet.

Tall i prosent

Alle tallene i rapporten er oppgitt i prosent og rundet av til nærmeste hele tall. Noen steder betyr dette at tallene i figurene ikke summerer til hundre prosent.

Om Ungdata

Det statistiske materialet er hentet fra ungdomsundersøkelsen Ungdata, der elever på barneskolen, ungdomsskolen og i videregående over hele landet svarer på et elektronisk spørreskjema om hvordan de har det, og hva de driver med i fritiden. I denne rapporten brukes data fra ungdomsskole-delen av undersøkelsen, som er gjennomført i skoletiden med en lærer til stede på de aller fleste ungdomsskoler i landet. Spørreskjemaet inneholder én del som går til alle som deltar i undersøkelsen, og én del der kommunene selv velger spørsmål. Målet med fellesdelen er å gi et helhetlig bilde av hvordan det er å være ung i dag.

Rapporten viser resultatene fra de fleste spørsmålene i fellesdelen. For å kunne gi et dekkende bilde av situasjonen for unge i og utenfor Distrikts-Norge innenfor 13 utvalgte temaområder, har vi valgt ut 110 av totalt 159 spørsmål. Utvalget av variabler er foretatt også med tanke på å få presentert resultatene på en så oversiktlig måte som mulig innenfor rammene av prosjektet.

Kommunene og fylkeskommunene gjennomfører sine lokale undersøkelser i samarbeid med NOVA og de sju regionale kompetansesentrene innen rusfeltet (KoRus). Undersøkelsen gjennomføres lokalt normalt hvert tredje år, men det varierer når kommunene gjør dette, slik at det over en treårsperiode foreligger både nasjonalt, regionalt og lokalt representative data.

83 prosent av samtlige 13- til 15-åringer i Norge har vært med på undersøkelsen.

NOVA har ansvaret for å forvalte en felles database (Ungdatabasen), der samtlige besvarelser fra alle deltakere i Ungdata har blitt samlet. Dataene går tilbake til 2010.

Datagrunnlaget som er brukt i dette prosjektet, er hentet ut fra denne databasen. Måten dette gjøres på, er at vi trekker ut den siste undersøkelsen som er blitt gjennomført i den enkelte kommune. Totalt har 412 kommuner gjennomført undersøkelsen minst én gang på ungdomstrinnet. 382 av disse kommunene har gjennomført undersøkelsen i løpet av de siste tre årene (2017–2019).

Totalt har Ungdata blitt gjennomført i 201 kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6, hvorav 117 i klasse 5 og 87 i klasse 6. Dette betyr at undersøkelsen er blitt gjennomført i nesten alle kommuner i klasse 5 og i nærmere 90 prosent av kommunene i klasse 6. Antallet fra disse områdene som deltok i den siste undersøkelsen som ble gjennomført i de aktuelle kommunene er 19 551 (14 462 i klasse 5 og 5 089 i klasse 6).

Tabell 1 gir en oversikt over datamaterialet i rapporten. Tallene viser både hvor mange kommuner i de ulike sentralitetsklassene som har gjennomført undersøkelsen og hvor mange ungdommer som har deltatt. Den høyre delen av tabellen viser befolkningstall for aldersgruppen 13–15 år. Kolonnen helt til høyre angir Ungdatas dekningsgrad, det vil si hvor stor andel av det totale antallet ungdommer som har deltatt i Ungdata.

Representativiteten i Ungdata er minst like god i de minst sentrale kommunene sammenliknet med kommuner andre steder i landet.

Tabell 1. Oversikt over datagrunnlaget i rapporten sammenliknet med befolkningstall

Sentralitetsklasse	Ungdata ungdomstrinnet			Befolkningstall (alderen 13–15 år)			Dekningsgrad
	Antall kommuner	Antall ungdom	% ungdom	Antall kommuner	Antall ungdom	% ungdom	
1. Mest sentrale kommuner	8	26 272	16,9	8	33 883	18,1	78 %
2. Nest mest sentrale	26	39 351	25,4	26	46 630	25,0	84 %
3. Mellomsentrale kommuner 1	68	40 879	26,3	63	49 271	26,4	83 %
4. Mellomsentrale kommuner 2	104	29 104	18,8	105	33 972	18,2	86 %
5. Nest minst sentrale	117	14 462	9,3	119	17 096	9,1	85 %
6. Minst sentrale kommuner	87	5 089	3,3	101	6 016	3,2	85 %
Totalt	410	155 157	100,0	422	186 869	100,0	83 %

Livskvalitet

Livskvalitet handler om hva som gjør livet godt å leve. For den enkelte er livskvalitet en subjektiv opplevelse av det livet man lever – og handler om trivsel og hvor fornøyd man er med livet sitt. En viktig del av livskvaliteten handler om hvordan vi ser på oss selv - på godt og på vondt. Ungdom som har det bra, har ofte et positivt selvbilde. Livskvalitet er dermed tett forbundet med det vi ofte tenker på som lykke, og er viktig både i seg selv og for den enkeltes fysiske og psykiske helse.

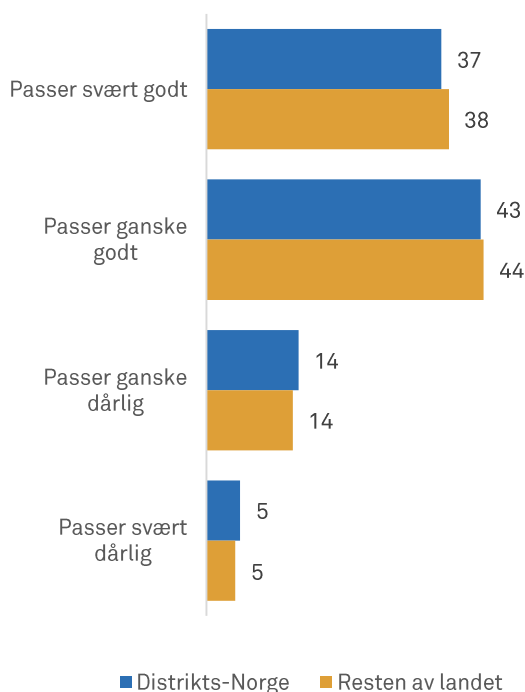
Livskvalitet utvikles og påvirkes gjennom samspill med andre. Positive tilbakemeldinger kan bidra til et positivt selvbilde, mens stadig kritikk kan medvirke til et negativt selvbilde. Siden en viktig del av ungdomstiden handler om å bli kjent med seg selv og finne ut av hvem man er og hva man står for, blir denne fasen av livet en periode der en del kan være spesielt sårbare for andres kommentarer.

Resultatene fra Ungdata viser at det store flertallet av unge som vokser opp i Distrikts-Norge har det godt. Åtte av ti er svært fornøyd med hvordan de er, og like mange er fornøyd med hvordan de har det. Det store flertallet opplever at livet de lever gir mening. Samtidig finnes det en god del som gir uttrykk for at ikke alt er like greit. Hver tredje svarer at de ofte er skuffet over seg selv, og en av tre at livet deres ikke er meningsfullt. Gutter er generelt mer fornøyd med seg selv og måten de lever livet sitt på enn jentene.

Det er i hovedsak små forskjeller mellom hvordan ungdom i Distrikts-Norge og ungdom andre steder i landet vurderer seg selv. Det er riktignok en tendens til at litt færre i distriktene mener at de har det bra i de minst sentrale strøkene, men forskjellene til resten av landet er ikke større enn ett til to prosentpoeng.

Det har ikke vært noen vesentlige endringer siden midten av 2010-tallet i andelen av ungdommene som har et positivt selvbilde, verken i Distrikts-Norge eller på landsbasis.

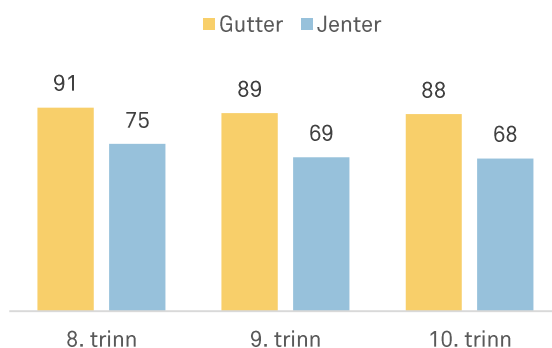
Figur 1-1 Hvor godt utsagnet «Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er» passer blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av

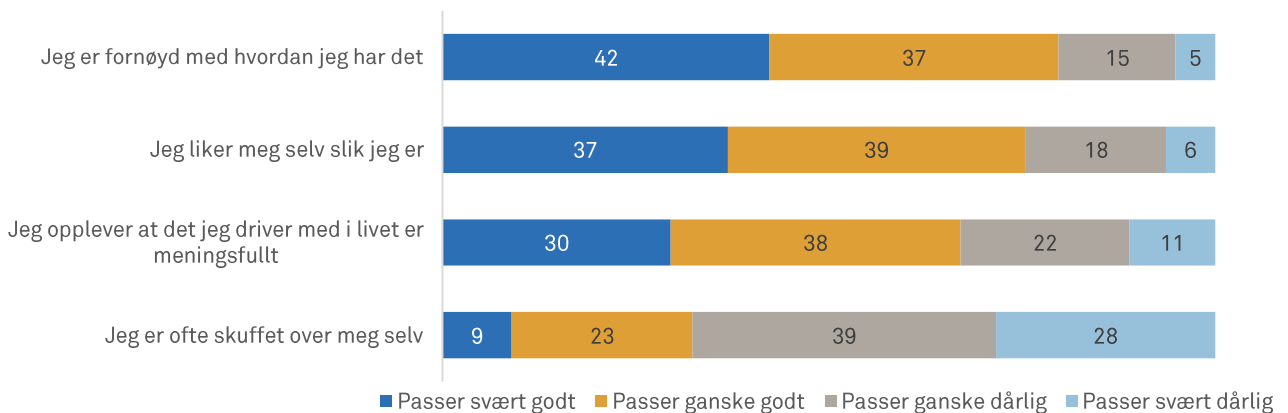
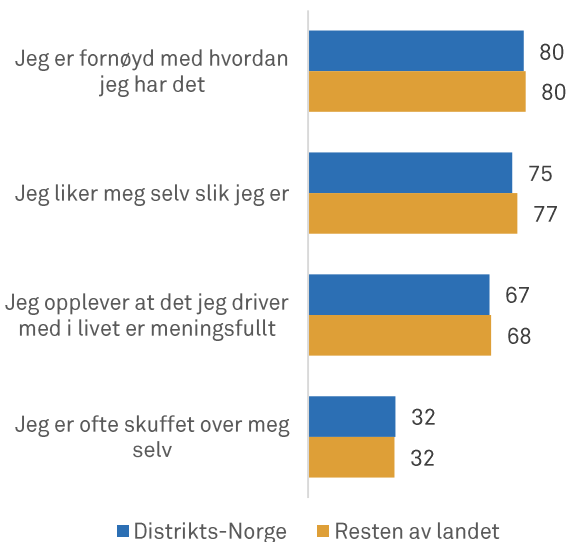


Livskvalitet og selvbilde

I Ungdata blir ungdom stilt overfor ulike utsagn om hvordan de oppfatter seg selv og livet de lever. For hvert utsagn blir de bedt om å krysse av for om utsagnet passer svært godt, ganske godt, ganske dårlig eller svært dårlig.

Figur 1-2 Prosentandel av gutter og jenter på ulike klassetrinn som er svært fornøyd med hvordan de er. Ungdom i Distrikts-Norge

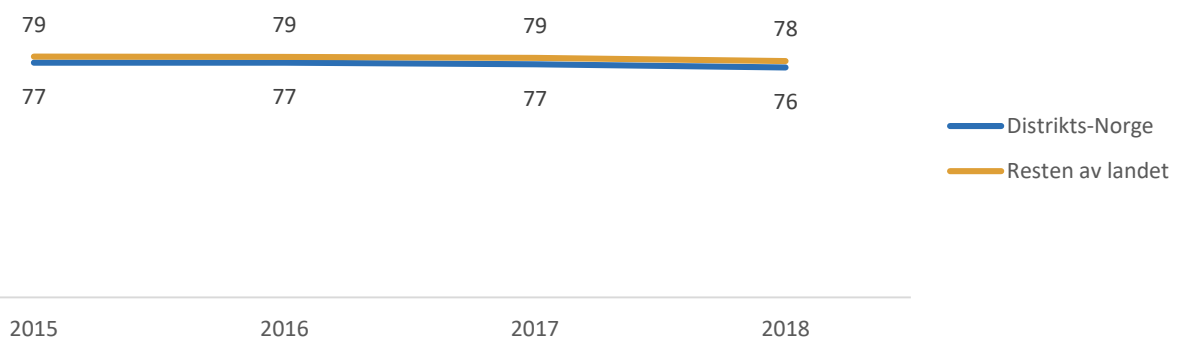


Figur 1-3 Hvordan ungdom i Distrikts-Norge stiller seg til utsagn om dem selv. Prosent**Figur 1-4 Prosentandel som mener at utsagn om dem selv passer svært eller ganske godt. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet**

” **De aller fleste unge er godt fornøyd med livet sitt**

Et samlemål på positivt selvbilde

Tallene i figuren under er basert på tre utsagn om eget selvbilde. Disse har vært med i Ungdata siden midten av 2010-tallet. Å ha et positivt selvbilde er her definert som at man mener at utsagnene «Jeg er svært fornøyd med hvor jeg er» og «Jeg liker meg selv slik jeg er» stemmer og at utsagnet «Jeg er ofte skuffet over meg selv» ikke stemmer.

Figur 1-5 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet med et positivt selvbilde. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet

Venner

Venner er for de fleste en kilde til lek, glede, støtte, samhörighet og bekreftelse. På lengre sikt har vennskap betydning for utvikling av selvbilde og sosial kompetanse, og mange knytter bekjentskaper i ungdomstiden som varer livet ut.

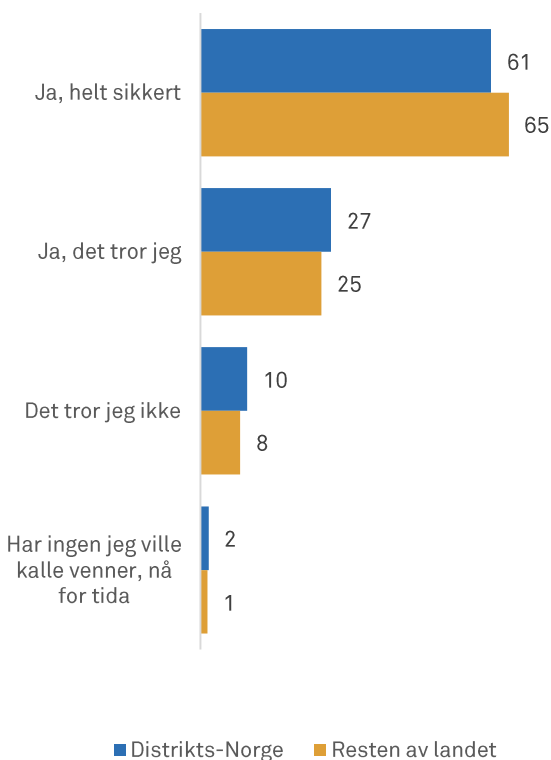
Hvilken rolle de jevnaldrende vennene spiller i hver enkelt ungdoms liv vil variere. Mens noen trives godt med én eller to venner, er andre opptatt av å være del av en stor vennegjeng. For mange vil kvaliteten på vennskapene likevel bety mer enn antallet.

Ungdata viser at de aller fleste har venner som de «kan stole fullstendig på og betro seg til om alt mulig». Blant ungdom som vokser opp i Distrikts-Norge har 88 prosent minst én slik venn. I tillegg har rundt halvparten en eller flere venner som de utelukkende har kontakt med gjennom nettet.

På disse områdene skiller ungdom i Distrikts-Norge seg i hovedsak lite fra ungdom ellers i landet, men resultatene viser at det er litt færre av ungdommene i distriktene som har fortrolige venner sammenliknet med ungdom i resten av landet. Derimot er det litt vanligere at ungdom i Distrikts-Norge har nettvenner enn ungdom som vokser opp andre steder i landet.

Blant dagens unge foregår mye av kommunikasjonen med venner via nettet, enten gjennom sosiale medier eller gjennom onlinespill. Det er en del flere jenter enn gutter som bruker mesteparten av kvelden til å være sosial på nettet. Gutter er derimot langt mer aktive på onlinespill enn jenter. På disse områdene er det heller ingen vesentlige forskjeller mellom unge i og utenfor Distrikts-Norge.

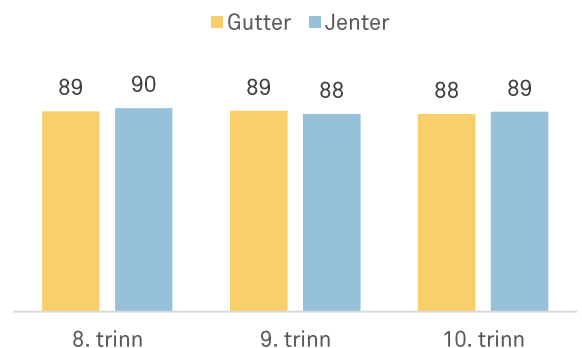
Figur 2-1 Har du minst én venn som du kan stole på og betro deg til om alt mulig? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



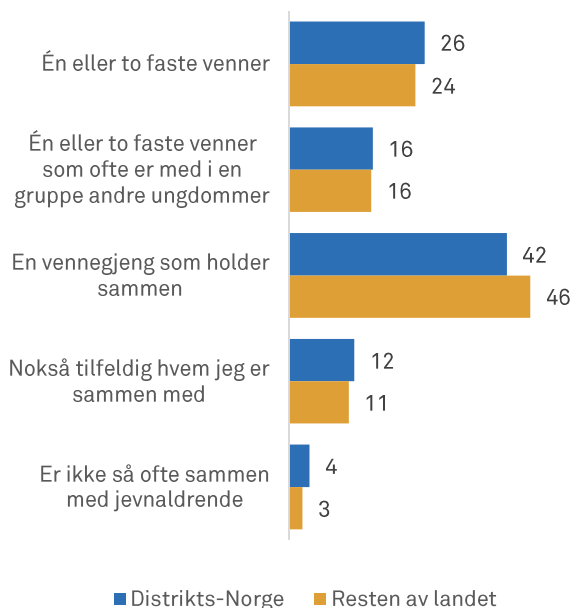
Venner

Det er flere spørsmål om venner og vennskap i Ungdata. Undersøkelsen fanger blant annet opp hvor mange som har fortrolige venner og/eller som man har nettvenner, hvor mange som er sammen hjemme hos hverandre i fritida, hvor mange som er ute størsteparten av kvelden og hvor mange som er sosial på nettet og driver med onlinespill.

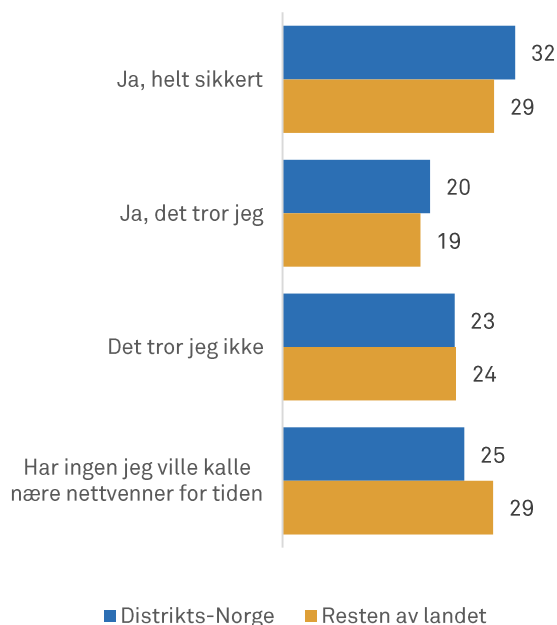
Figur 2-2 Prosentandel som har en fortrolig venn. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 2-3 Når du er sammen med venner, hvem er du som oftest sammen med? Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

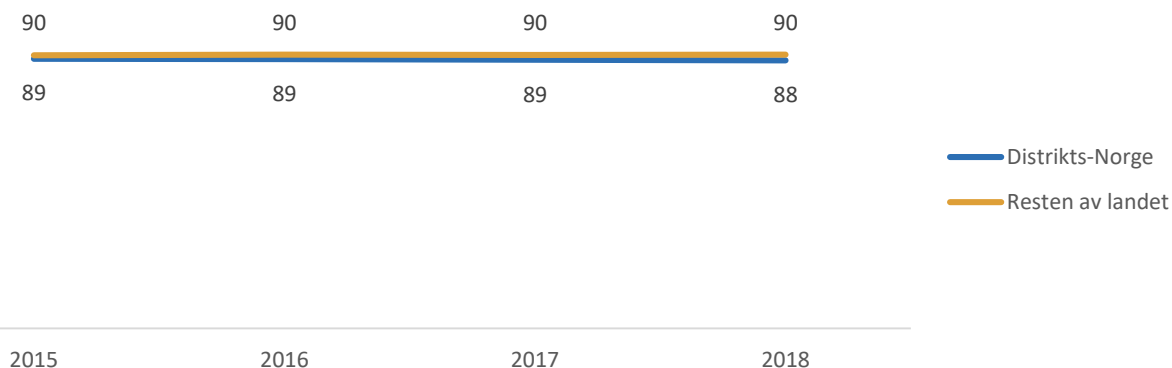


Figur 2-4 Har du minst én venn som du kun har kontakt med gjennom nettet? Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

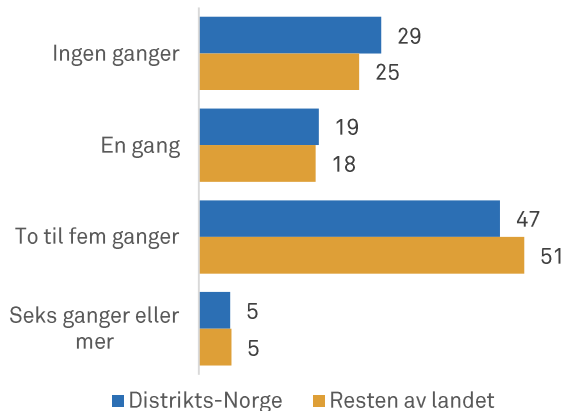


” De fleste unge som vokser opp i Distrikts-Norge har gode venner som de bruker mye tid sammen med i fritiden. Det er også mange som har venner de utelukkende har kontakt med på nettet.

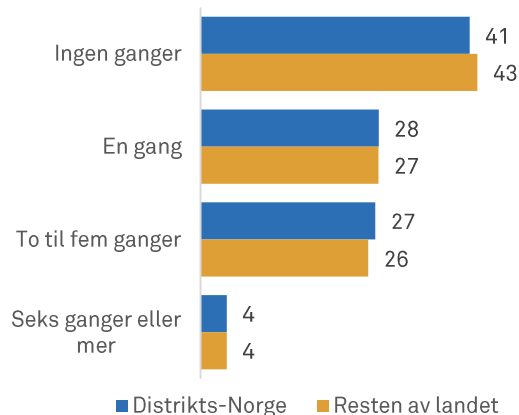
Figur 2-5 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har minst én fortrolig venn. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



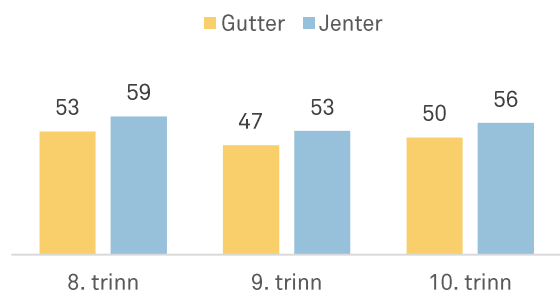
Figur 2-6 Hvor mange ganger har du vært sammen med venner hjemme hos deg eller hos dem i løpet av siste uka? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



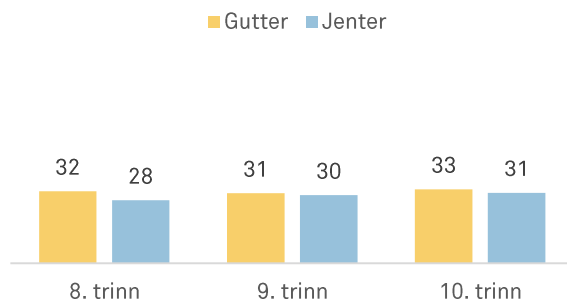
Figur 2-8 Hvor mange ganger har du brukt størsteparten av kvelden ute sammen med venner? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



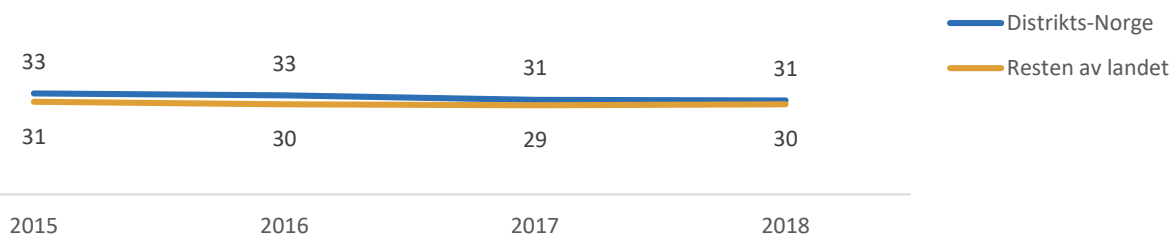
Figur 2-7 Prosentandel av gutter og jenter på ulike klassetrinn som har vært hjemme med venner minst to ganger siste uke. Blant ungdom i Distrikts-Norge



Figur 2-9 Prosentandel som har vært ute med venner størsteparten av kvelden minst to ganger siste uke. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



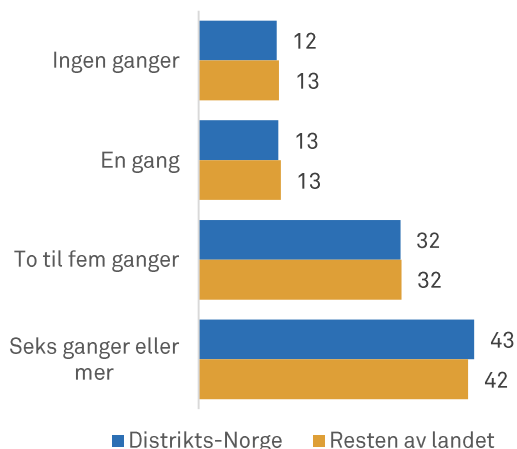
Figur 2-10 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har vært ute med venner størsteparten av kvelden minst to ganger siste uke. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



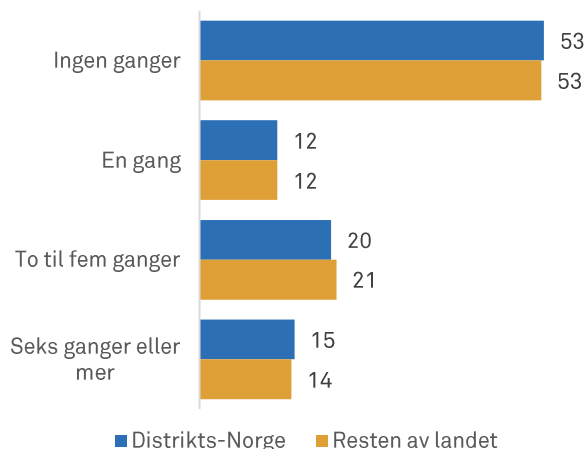
Uteorientert og hjemmeorientert fritid

I ungdomsforskningen har det vært vanlig å skille mellom uteorientert og hjemmeorientert fritidsmønster. Mens hjemmeorientert fritid tradisjonelt har gitt foreldre gode muligheter til å ha oversikt over hva ungdom driver med, har ungdom gjerne større spillerom til å utforske ungdomstiden på egen hånd – på godt og eller på vondt – når de oppholder seg utenfor hjemmet. Ungdoms fritid er i forandring, og hjemmet er blitt et stadig viktigere oppholdssted for de unge. En viktig årsak er smarttelefoner og onlinespill som gjør det mulig å være hjemme og samtidig ha kontakt med sine venner. For ungdom har internett gjort behovet for å møtes på senteret eller «på løkka» mindre.

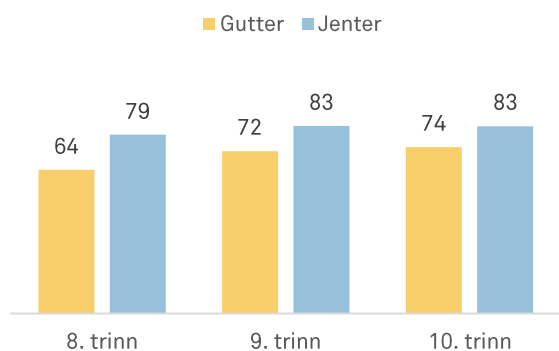
Figur 2-11 Hvor mange ganger i løpet av siste uke har du vært sosial på nett størstedelen av kvelden? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



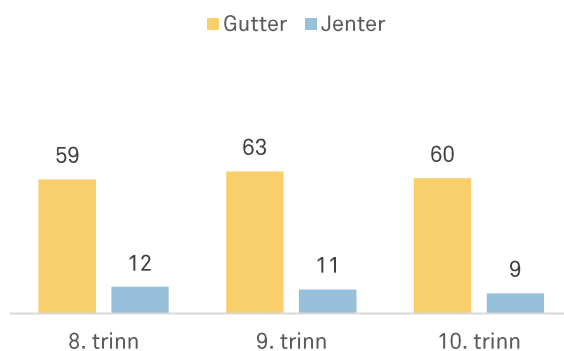
Figur 2-13 Hvor mange ganger i løpet av siste uke du spilt onlinespill med andre størstedelen av kvelden? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 2-12 Prosentandel som har vært sosial på nett størstedelen av kvelden minst to ganger siste uke. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 2-14 Prosentandel som har spilt onlinespill med andre størstedelen av kvelden minst to ganger siste uke. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Foreldre

Ungdomstiden handler blant annet om å finne seg selv og gradvis bli et selvstendig individ gjennom løsrivelse fra foreldrene sine. I denne løsrivelsesprosessen ligger kimer til konflikter mellom unge og foreldre. Likevel vedvarer som regel den emosjonelle nærheten til foreldrene utover i ungdomstiden.

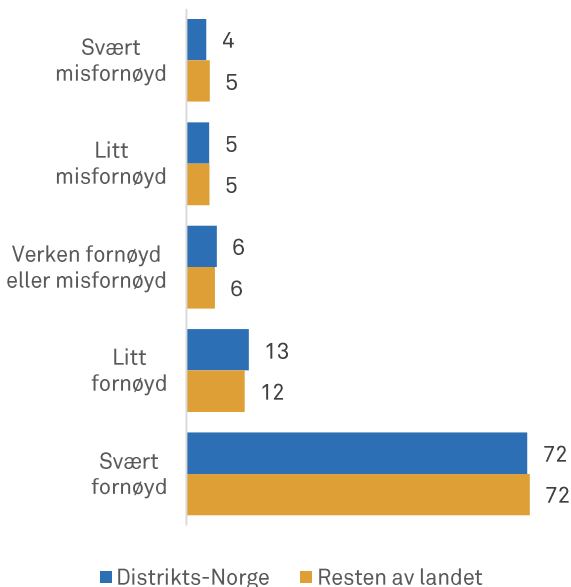
For mange er foreldrene de viktigste støttespillerne når det oppstår problemer av ulik art, blant annet fordi de besitter ulike former for ressurser – både økonomisk, kulturelt og sosialt – som kan være viktige for hvilke muligheter de unge kan realisere. I følge barneloven har foreldrene plikt til å sørge for økonomisk underhold og omsorg, de skal sikre en forsvarlig oppdragelse og at barnet får en utdanning.

Ungdata viser at de færreste ungdommer opplever stadige krangler med foreldrene. Det store flertallet er svært godt fornøyd med foreldrene sine og de aller fleste liker å være sammen med dem. De fleste ungdom har et tillitsfullt og nært forhold til sine foreldre, og mye tyder på at den generasjonskløften som preget en del av de tidligere ungdomsgenerasjonene ikke lenger er til stede.

Ungdom i Distrikts-Norge er omtrent like fornøyd med foreldrene sine som ungdom andre steder i landet og de liker i like stor grad å være sammen med dem. Det er heller ingen forskjeller i hvor mange som ofte krangler med foreldrene sine. I likhet med ungdom andre steder opplever også de fleste unge i Distrikts-Norge at foreldrene deres vet hvor de er og hvem de er sammen med. Det er imidlertid litt vanligere at foreldrene til unge i distriktene kjenner foreldrene til de vennene som ungdommene er sammen med.

” Åtte av ti liker å være sammen med foreldrene sine

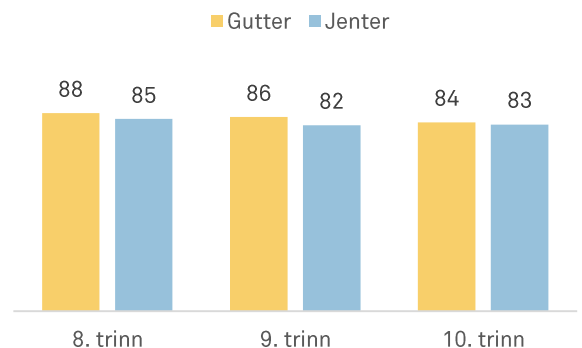
Figur 3-1 Hvor mange er fornøyde eller misfornøyde med foreldrene sine? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

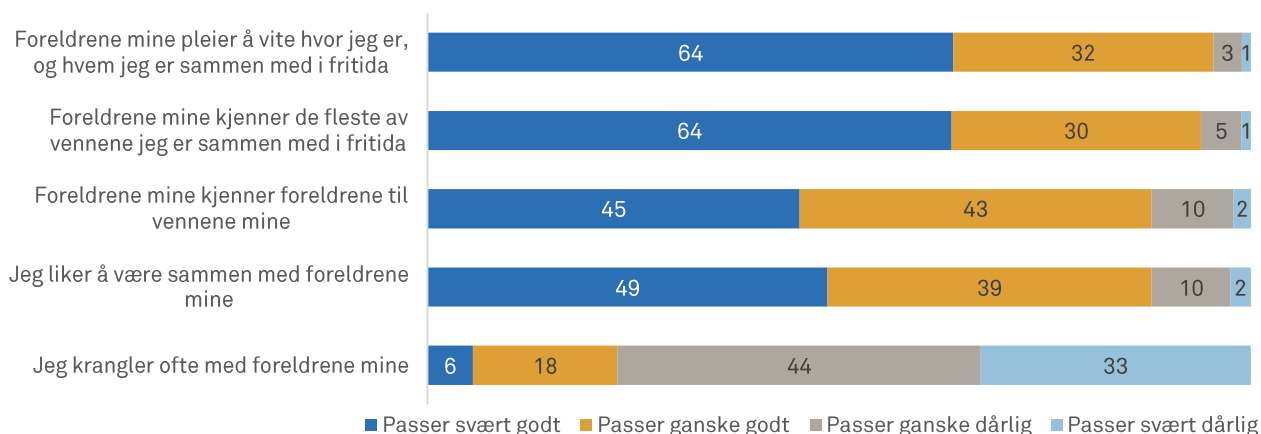
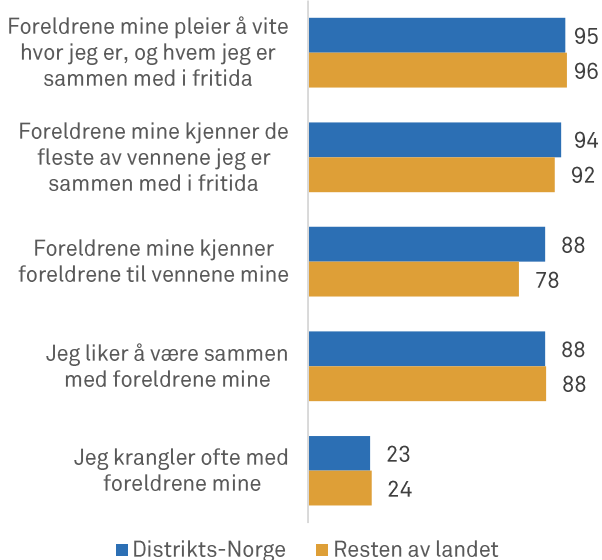


Foreldre

82 prosent av ungdommene i Distrikts-Norge liker å være sammen med foreldrene sine. Tallet tyder på at båndene mellom dagens ungdom og foreldre er preget av tillitt mer enn konflikt. Dette understrekes av at bare et mindretall av ungdommene ofte krangler med foreldrene sine, men også av at svært mange opplever at foreldrene har god oversikt over hva de gjør i fritiden og hvem de er sammen med.

Figur 3-2 Prosentandel som er fornøyd med foreldrene sine. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



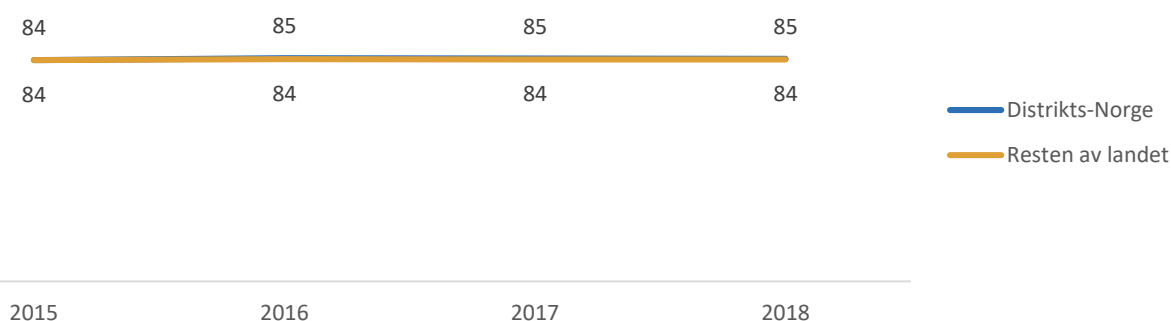
Figur 3-3 Hvordan ungdom i Distrikts-Norge stiller seg til utsagn om foreldrene sine. Prosent**Figur 3-4 Prosentandel som mener at utsagnene under passer svært eller ganske godt. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet**

Kartlegging av foreldrerelasjoner

Det er flere spørsmål i Ungdata som fanger opp hvordan ungdom opplever foreldre sine. Blant annet blir de spurt om de opplever at foreldrene har oversikt over hvor de er, hva de driver med i fritiden og hvem de er sammen med, men også om de liker å være sammen med foreldrene sine og om krangling.

Ungdom blir også spurt om hvor fornøyd de er med foreldrene sine. Rundt 85 prosent gir uttrykk for at de er fornøyd og bare et mindretall er direkte misfornøyd.

Figuren under viser at andelen av ungdommene som er fornøyd med foreldrene har vært stabilt de siste årene, og at det er små forskjeller mellom unge i og utenfor distriktene.

Figur 3-5 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som er fornøyd med foreldrene sine. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet

Skole

Skolen er ikke bare et sted for læring, men også en arena for sosialt samvær. Den sosiale siden ved skolen blir kanskje ekstra viktig i en tid der digitale kommunikasjonsformer preger mye av fritiden til ungdom. Når man spør ungdom om de trives på skolen, svarer de aller fleste i Ungdata at de gjør det. Det store flertallet mener også at lærerne bryr seg om dem og like mange føler at de passer inn blant skolens elever.

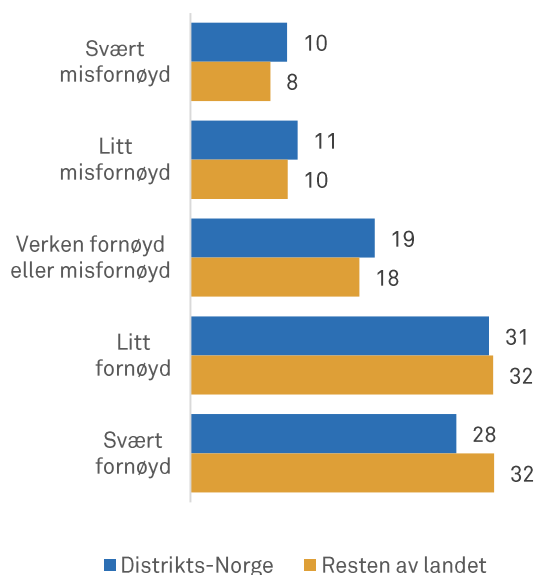
Svarene tyder på at den norske skolen har lyktes med å skape et læringsmiljø som oppleves som positivt av det store flertallet av elevene. På disse områdene er det forholdsvis små forskjeller mellom ungdom som vokser opp i Distrikts-Norge og andre steder i landet. I den grad det er noen forskjeller, går de i retning av at det er litt færre i distriktene som opplever skolen på en positiv måte. Det er også litt flere unge i Distrikts-Norge som gir uttrykk for at de ikke er så fornøyd med skolen de går på.

Unge i Distrikts-Norge gjør i gjennomsnitt litt mindre lekser enn ungdom i resten av landet og det er litt færre i distriktene som opplever at de blir stresset av skolearbeidet. Det er også litt færre ungdommer i distriktene som har skulket skolen, men forskjellene er ikke spesielt store.

Når det gjelder hvor mye tid ungdom bruker på lekser og om de opplever å bli stresset av skolearbeidet, er det mest påfallende hvor stor variasjon det er ungdom i mellom. Noen bruker lite tid på skolearbeidet og er nokså lite stresset, mens andre bruker mye tid på skolearbeid utenom skoletiden og opplever mye stress. Jenter bruker i gjennomsnitt mer tid på lekser, samtidig som de opplever mer skolestress enn guttene.

” Ungdom opplever læringsmiljøet sitt i hovedsak som godt

Figur 4-1 Hvor fornøyd er du med skolen du går på? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



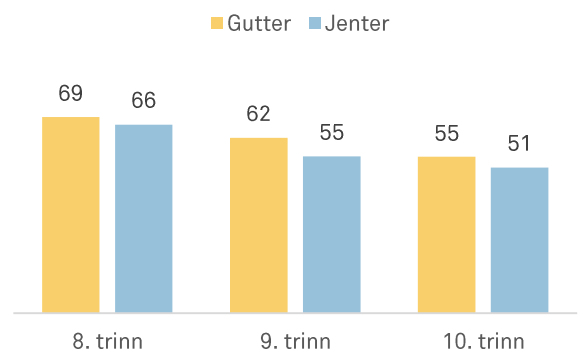
Skoletrivelser

At ungdom trives på skolen og at de føler er en viktig indikator på elevenes opplevelse av eget læringsmiljø.

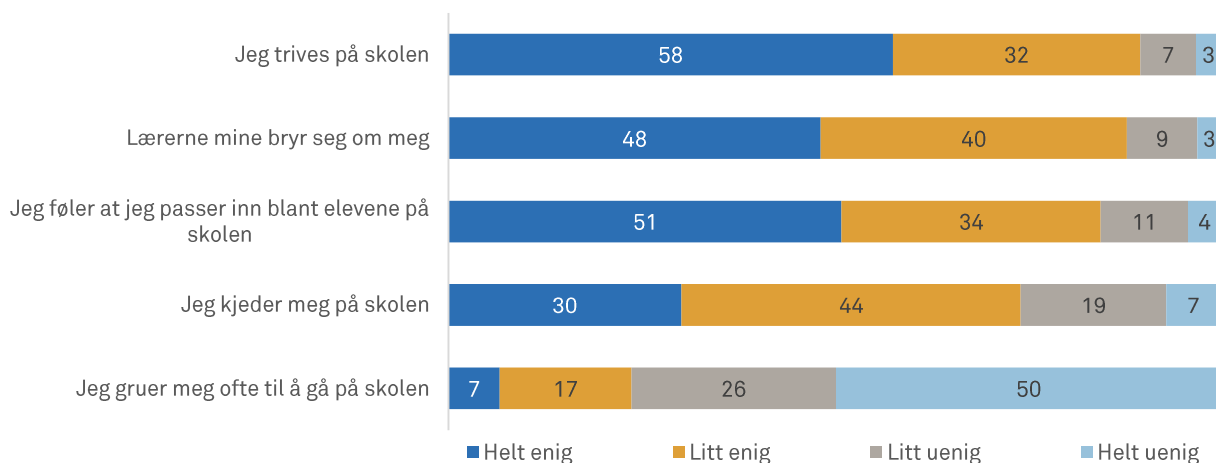
Selv om de fleste trives godt, er det også en del som gruer seg til å gå på skolen.

Det er også nokså utbredt blant ungdom å kjede seg på skolen. Dette kan ha mange årsaker.

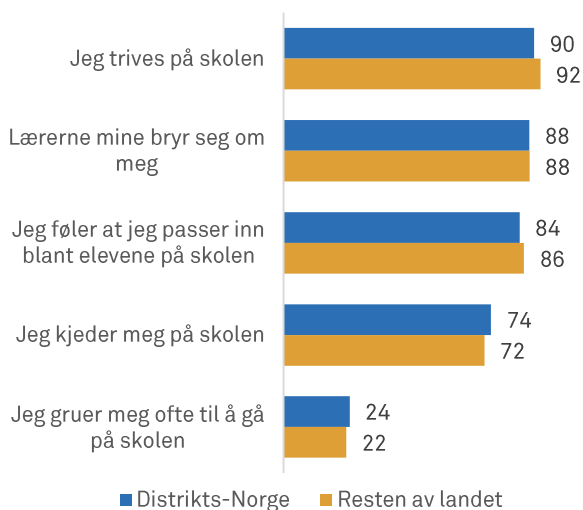
Figur 4-2 Prosentandel som er fornøyd med skolen de går på. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 4-3 Hvordan ungdom i Distrikts-Norge stiller seg til utsagn om hvordan de har det på skolen. Prosent

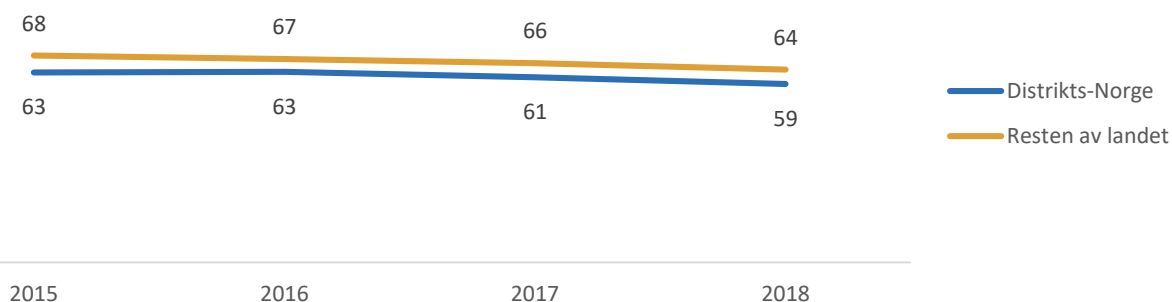


Figur 4-4 Prosentandel som enig i utsagn om skolen. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



” De fleste unge i Distrikts-Norge trives på skolen, samtidig som litt flere i distriktene ikke er like godt fornøyd med skolen de går på.

Figur 4-5 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som er fornøyd med skolen de går på. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet

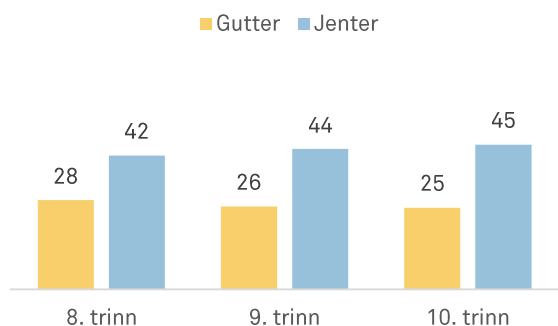


Lekser

I Ungdata kartlegges tiden ungdom bruker på lekser gjennom et spørsmål der de blir bedt om å oppgi hvor lang de vanligvis bruker på lekser og annet skolearbeid utenom skoletiden i løpet av gjennomsnittsdag.

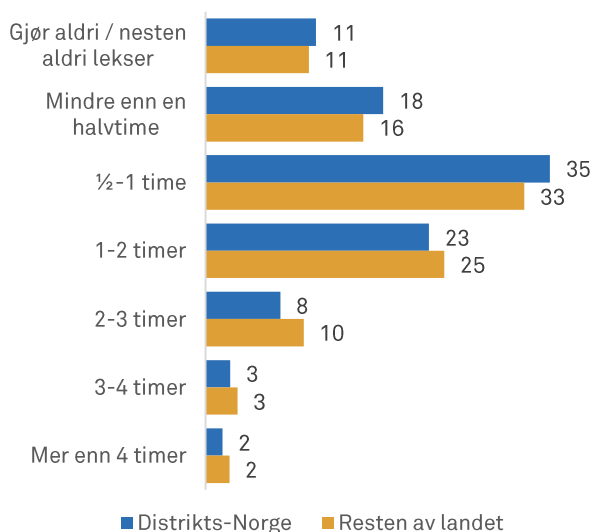
Svarene viser at det er stor variasjon i hvor mye tid ungdom bruker på lekser.

Figur 4-6 Prosentandel som bruker minst én time hver dag på lekser og annet skolearbeid utenom skolen. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge

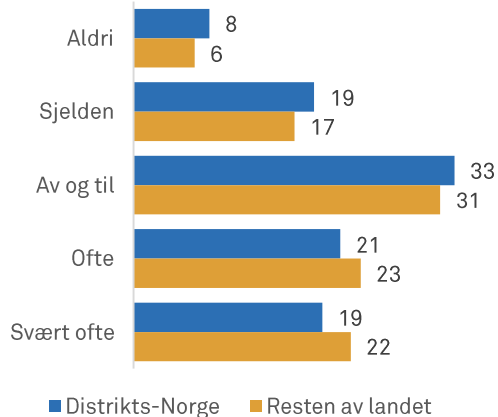


” **Det varierer mye hvor mye tid ungdom bruker på skolearbeid etter skoletid**

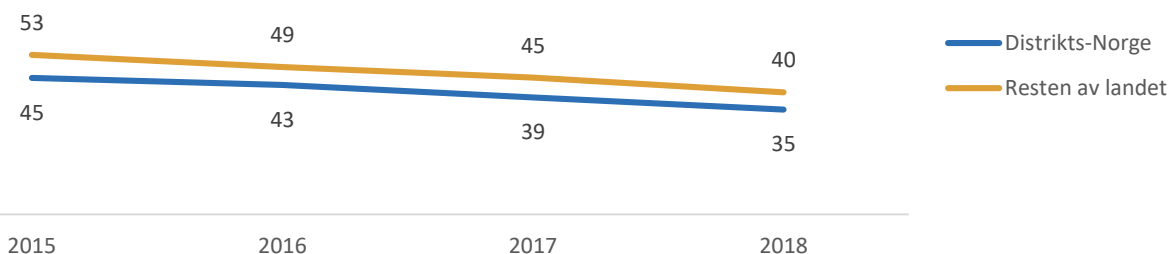
Figur 4-7 Hvor lang tid bruker du gjennomsnittlig per dag på lekser og annet skolearbeid? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



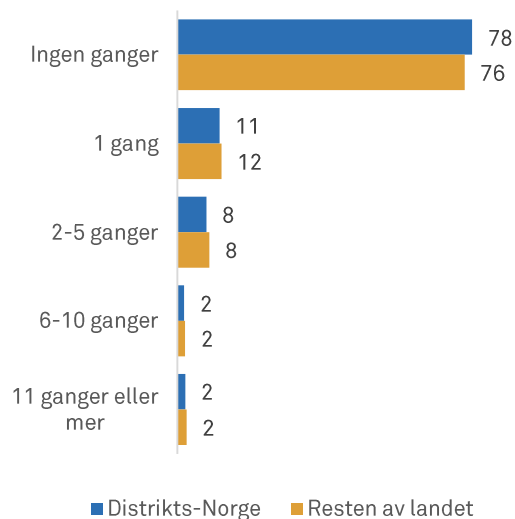
Figur 4-8 Hvor ofte blir du stresset av skolearbeidet? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



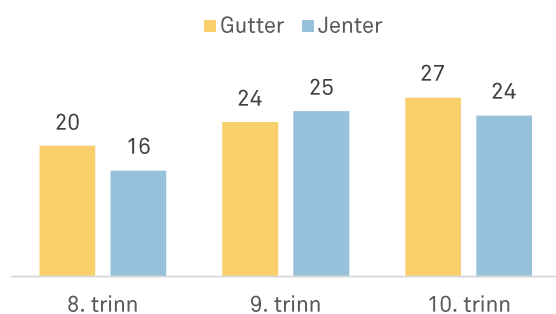
Figur 4-9 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som bruker minst én time daglig på lekser og annet skolearbeid. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



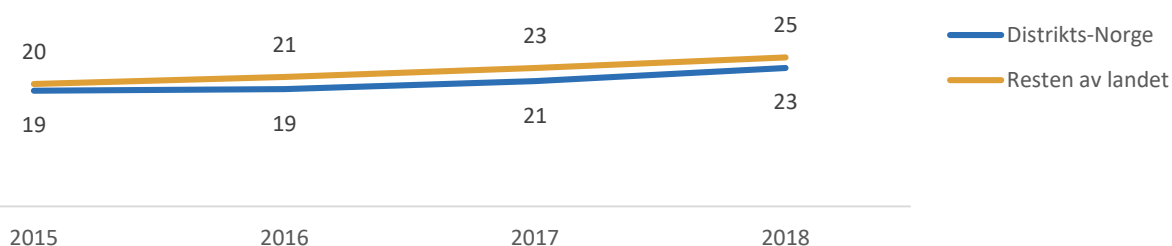
Figur 4-10 Hvor mange ganger har du skulket skolen siste år? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 4-11 Prosentandel som har skulket skolen minst én gang siste år. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 4-12 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har skulket skolen minst én gang siste år. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Skulking

Motivasjon for læring er en sentral drivkraft bak skoleresultatene til den enkelte elev. Dette kan komme til syne på ulike måter, både gjennom de utdanningsvalgene elevene gjør, den innsatsen de legger ned og elevenes oppslutning om skolens formål og regler. Skolemotivasjon på ungdomstrinnet har også betydning for i hvor stor grad den enkelte klarer å gjennomføre videregående opplæring.

Å skulke skolen – særlig når dette skjer gjentatte ganger – kan være et uttrykk for enkeltelevers manglende motivasjon for læring. Det er et lite mindretall av ungdommene som skulker mange ganger og de aller fleste har ikke skulket i det hele tatt.

Det er lite tyder på at elever i dag slutter mindre opp om skolen og nødvendigheten av å skaffe seg en utdanning enn tidligere. Flere undersøkelser viser tvert imot at ungdom er mer pliktoppfyllende og disiplinerte enn for noen tiår tilbake.

Samtidig tyder ungdomsundersøkelsene de siste årene på at dette er i endring. Figuren under viser at det har vært en økning i andelen av elevene på ungdomstrinnet som skulker. Det har også vært en nedgang i hvor mye lekser ungdom gjør og hvor mange som er fornøyd med skolen sin.

Disse endringene har skjedd nokså parallelt i Distrikts-Norge og andre steder i landet.

Lokalmiljøet

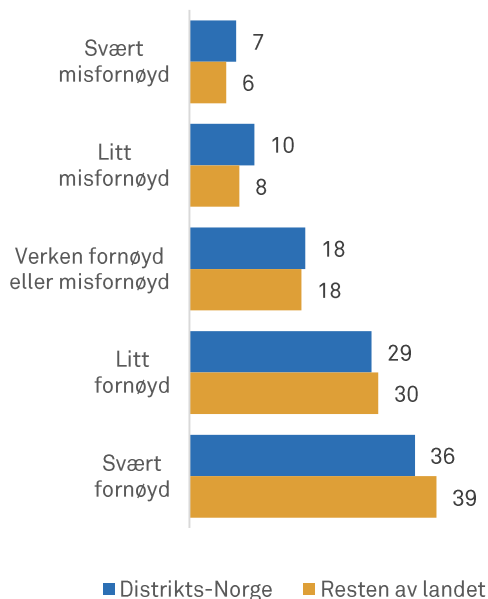
Dagens ungdom vokser opp i en globalisert verden der mennesker, meninger og inntrykk vandrer på tvers av landegrensene og sosiokulturelle skiller. Samtidig har det lokale og tilhørigheten til nærmiljøet fremdeles stor betydning i menneskers liv. Å vokse opp betyr å vokse opp på et bestemt sted, og forskjellige lokalmiljøer gir ulike muligheter for utfoldelse og sosialt samvær. Tilbudet av fritidstilbud og kulturtilbud påvirker hvordan den enkelte kan utfolde seg og bidrar samtidig til å skape identitet og tilhørighet i et lokalmiljø.

Det samme gjelder tilgangen på åpne møteplasser, rekreasjonsområder og urørt natur. Opplevelsen av lokalmiljøet vil også være preget av utsiktene til utdanning, arbeid og familieetablering på sikt. Barn og unge bruker lokalmiljøet i større grad og på en annen måte enn foreldrene. Trygge og sunne lokalmiljøer er derfor særlig viktig for denne aldersgruppes velferd. Barn og unge kan også ha andre meninger enn voksne om hva som gir livskvalitet på hjemstedet.

Ungdata viser at de fleste ungdommer, uavhengig av hvor de bor, er forholdsvis godt fornøyd med lokalmiljøet sitt. Men det er også en del som ikke er så godt fornøyd, og ungdom i Distrikts-Norge er noe overrepresentert i denne gruppa. De unge i distriktene opplever større trygghet når de ute om kvelden sammenliknet med unge andre steder i landet. Det er små forskjeller mellom unge i og utenfor distriktene når det gjelder hvor mange som er fornøyd med idrettsanleggene og tilgangen til møteplasser for unge der de bor. Unge i distriktene er derimot vesentlig mindre fornøyd med kollektivtilbudet og noen færre er fornøyd med kulturtilbudet.

” Ikke alle i distriktene er like godt fornøyd med eget lokalmiljø

Figur 5-1 Hvor fornøyd er du med lokalmiljøet der du bor? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

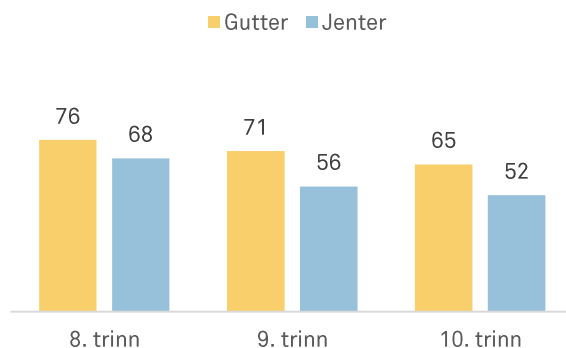


Lokalmiljøet

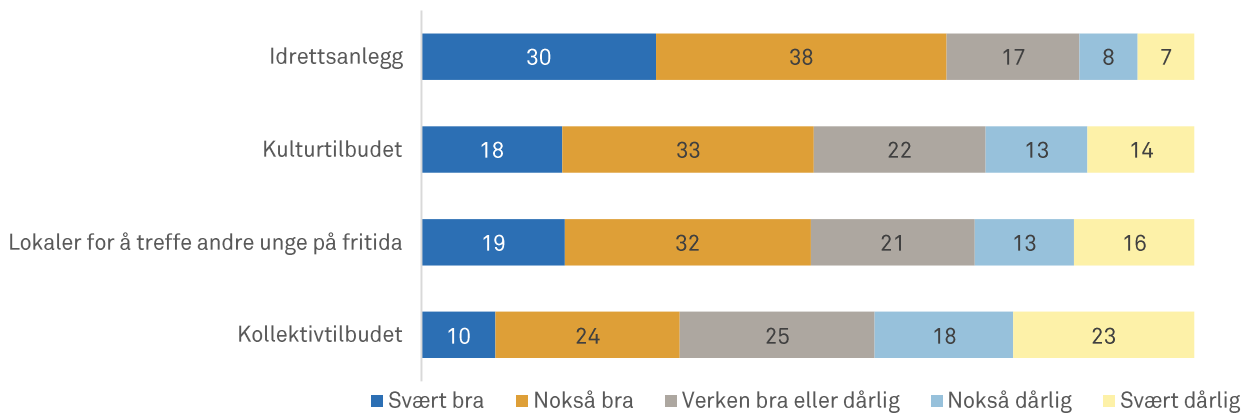
Guttene er noe mer fornøyd med lokalmiljøet sitt enn jentene, og de yngste på ungdomstrinnet er mer fornøyd enn tiendeklassingene.

De siste årene har det vært en liten nedgang i andelen ungdom som er fornøyd med lokalmiljøet. Denne trenden er nokså lik blant unge i distriktene som blant unge ellers i landet.

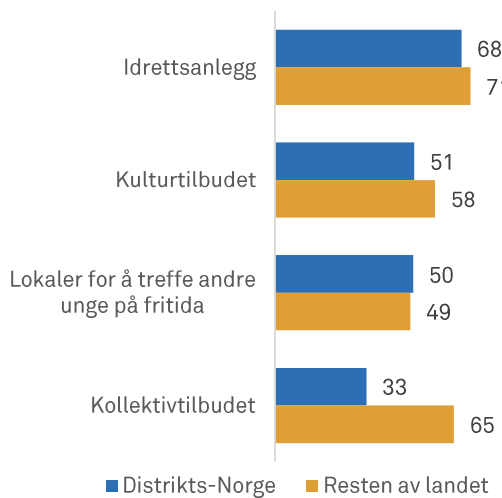
Figur 5-2 Prosentandel som er fornøyd med lokalmiljøet. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



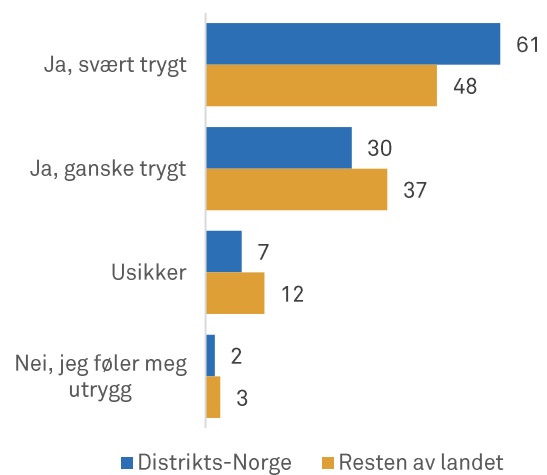
Figur 5-3 Hvordan ungdom i Distrikts-Norge opplever at tilbudet til ungdom er i områdene rundt der de bor



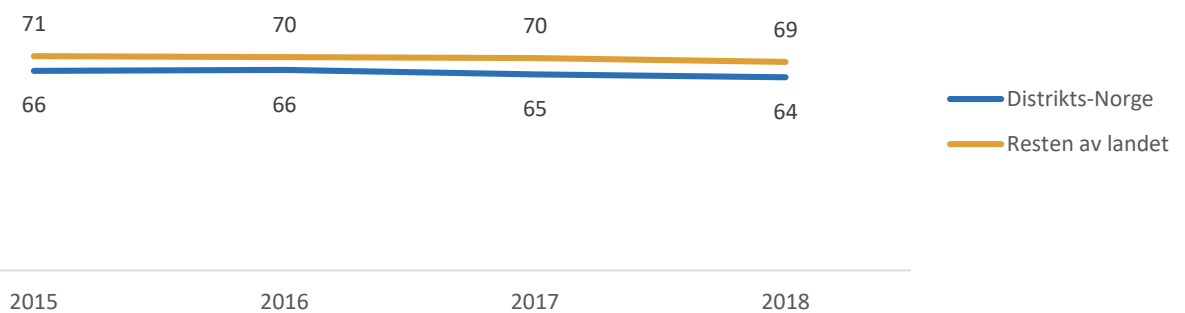
Figur 5-4 Prosentandel som synes følgende tilbud er svært eller nokså bra i området der de bor. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 5-5 Når du er ute om kvelden, opplever du det som trygt å være i nærområdet der du bor? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 5-6 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som er fornøyd med lokalmiljøet der du bor. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Framtid

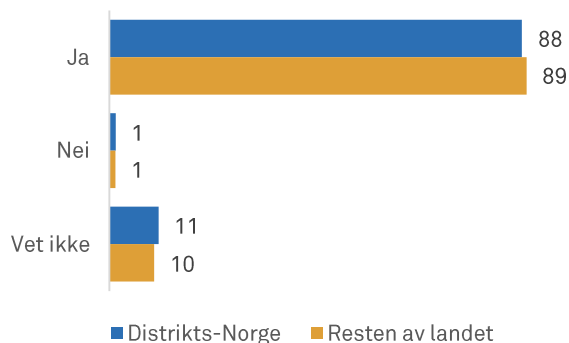
Til tross for stor oppmerksomhet om klimakrisen og global usikkerhet, er dagens ungdomsgenerasjon nokså framtidsoptimistiske på egne vegne. Sju av ti svarer «ja» på spørsmålet om de tror de vil få et lykkelig liv. Resten er i hovedsak usikre på hva de skal svare – og bare tre prosent svarer «nei».

Det er også forholdsvis stor optimisme med tanke på mulighetene til å få arbeid. Bare et lite mindretall tror de noen gang vil bli arbeidsledige og de aller fleste tror de kommer til å fullføre videregående opplæring. Det er også mange som tror at de kommer til å ta høyere utdanning.

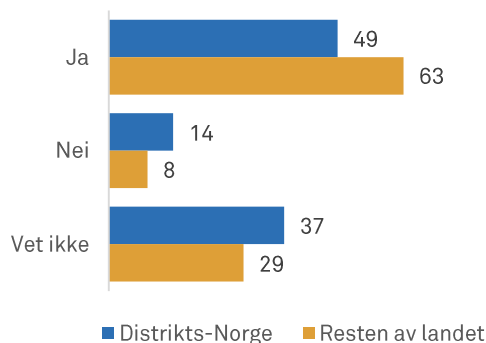
På disse områdene er tankene om egen framtid nokså lik blant ungdom i og utenfor distriktene. Men på ett område er det nokså betydelige forskjeller. Det er en del færre i Distrikts-Norge som tror de vil utdanne seg på et universitet eller en høyskole enn ellers i landet. Flere jenter enn gutter sikter seg mot høyere utdanning, og færre av jentene i Distrikts-Norge tror de vil bli arbeidsledig enn guttene. På den annen er det litt flere gutter enn jenter som tror de vil få et godt og lykkelig liv.

Selv om de fleste ungdommer i dag ser positivt på sitt framtidige liv, har det de siste årene vært en tendens til at andelen som tror de vil leve et godt og lykkelig liv har gått noe nedover. Denne trenden gjelder unge i distriktene i like stor grad som ungdom ellers i landet.

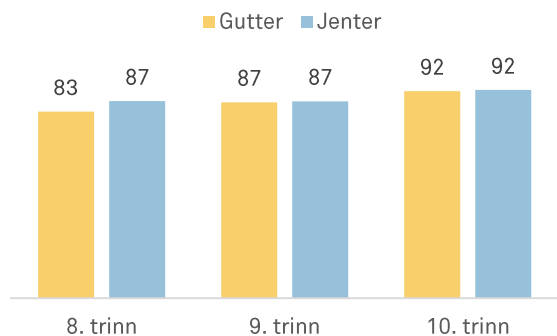
Figur 6-1 Tror du at du vil komme til å fullføre videregående skole? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



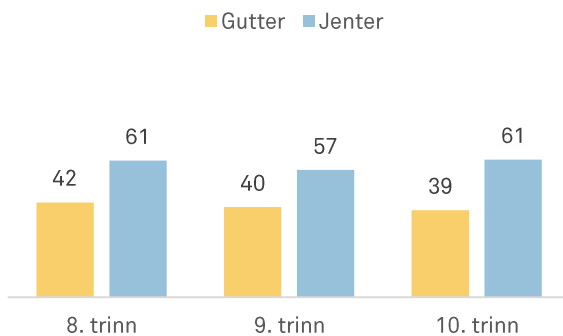
Figur 6-3 Tror du at du vil komme til å ta utdanning på universitet eller høyskole? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



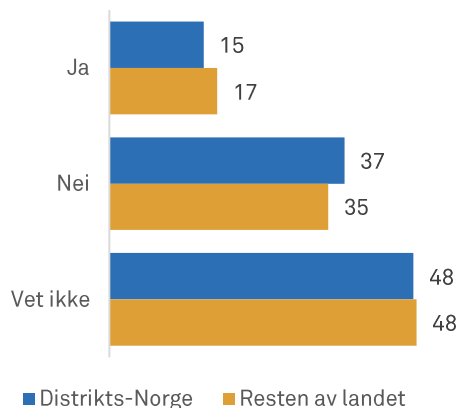
Figur 6-2 Prosentandel som tror de vil fullføre videregående skole. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



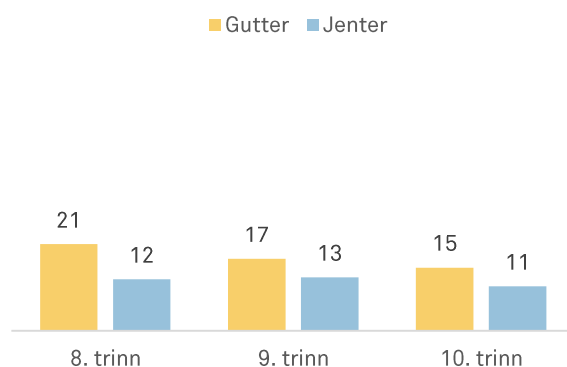
Figur 6-4 Prosentandel som tror de vil ta utdanning på universitet eller høyskole. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



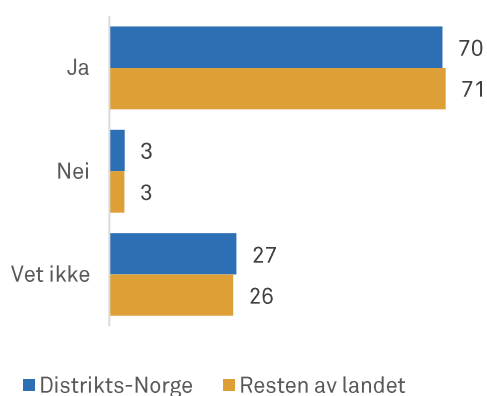
Figur 6-5 Tror du at du noen gang vil bli arbeidsledig? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



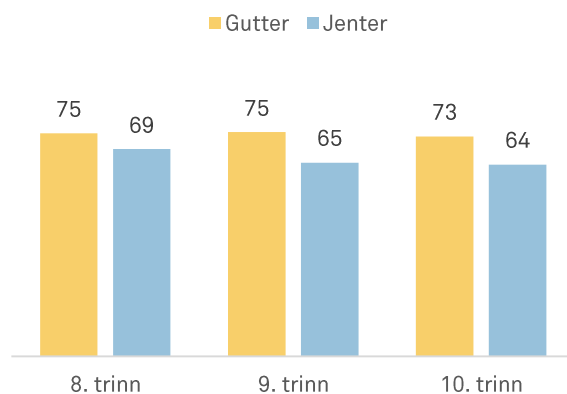
Figur 6-7 Prosentandel som tror de noen gang vil bli arbeidsledig. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



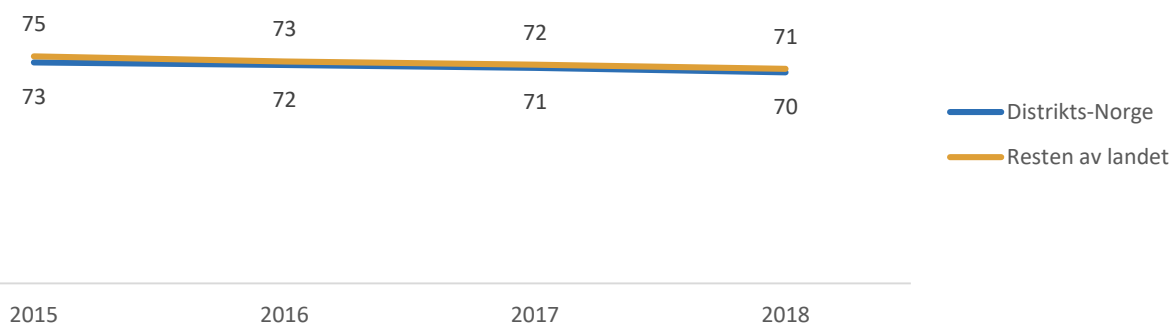
Figur 6-6 Tror du at du vil komme til å leve et godt og lykkelig liv? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 6-8 Prosentandel som tror de vil leve et godt og lykkelig liv. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 6-9 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som tror de vil leve et godt og lykkelig liv. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



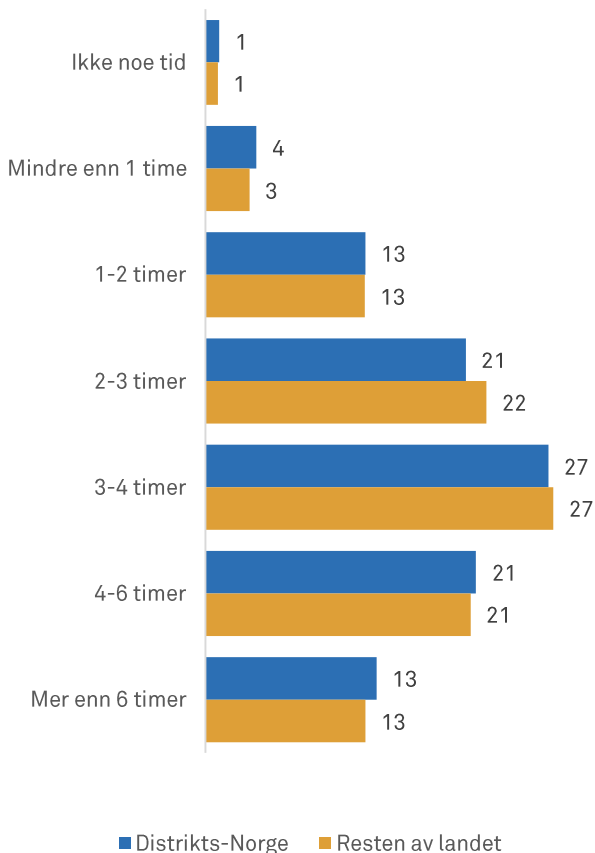
Medier

Digitale medier spiller i dag en sentral rolle i hverdagen – både i sammenheng med skolearbeid og i det sosiale livet til ungdom. Teknologien gjør at barn og unge kommer i kontakt med jevnaldrende på nye måter. Særlig utgjør de sosiale mediene en sentral formidlingskanal for hva som ellers skjer i ungdomskulturene. Det kan handle om alt fra å holde kontakt med venner til å arrangere fester, konserter eller politiske markeringer. Mange bruker mye av sin fritid på internett, og for den enkelte unge kan det ha store sosiale omkostninger å ikke være til stede.

Det generelle bildet er at ungdom bruker mye tid på digitale aktiviteter foran en skjerm. Samtidig er det store forskjeller ungdom i mellom når det gjelder hvor mye av fritiden sin de bruker på dette. Noen få bruker mindre enn én time daglig, mens rundt halvparten bruker mer enn tre timer. 13 prosent bruker mer enn seks timer om dagen. Det er vanligst å bruke mye tid på sosiale medier eller se på serier eller YouTube. Det er også mange som bruker mye tid på dataspill. Å lese bøker er derimot mindre vanlig.

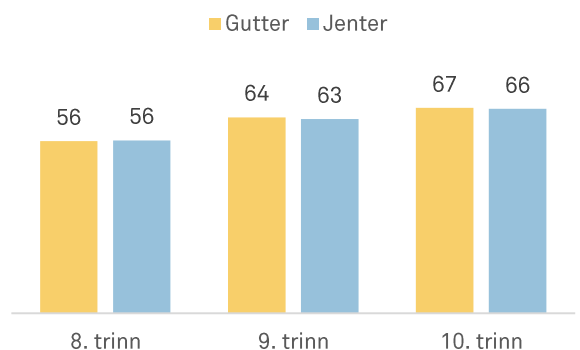
Når det gjelder tid brukt foran skjerm og tidsbruk på ulike medier, er det små forskjeller mellom unge i Distrikts-Norge og unge andre steder i landet.

Figur 7-1 Utenom skolen, hvor lang tid bruker du vanligvis foran en skjerm i løpet av en dag? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

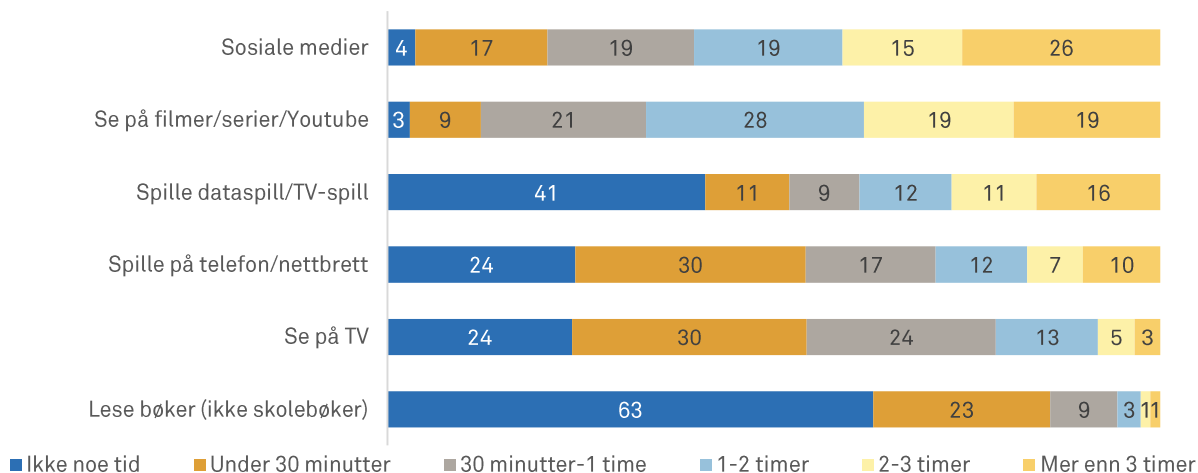


” **Unge i Distrikts-Norge bruker like mye tid på digitale fritidsaktiviteter som unge andre steder i landet**

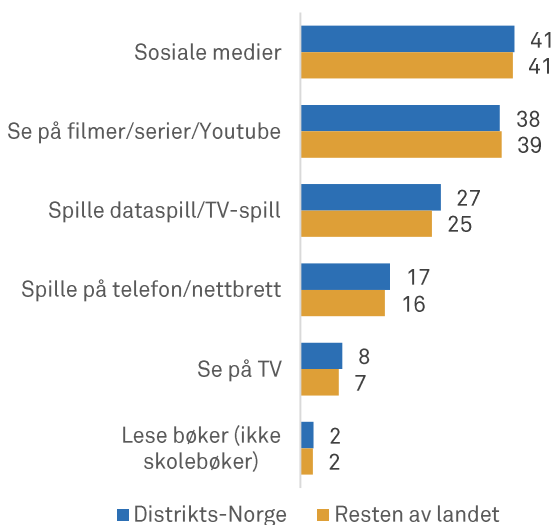
Figur 7-2 Prosentandel som bruker minst tre timer daglig foran en skjerm. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 7-3 Hvor mye tid ungdom i Distrikts-Norge bruker på ulike medier en gjennomsnittsdag



Figur 7-4 Prosentandel som bruker to timer eller mer hver dag på ulike medier. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



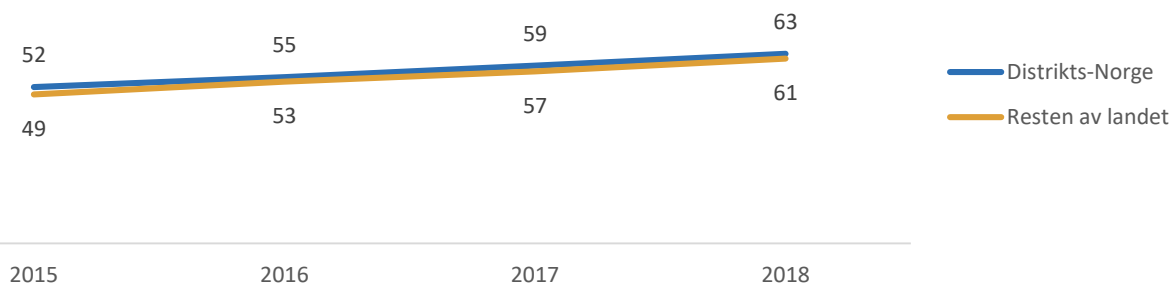
Mediebruk

Generelt er det mange unge som bruker mye av ungdomstiden sin foran en skjerm. Det er en tendens til at ungdom bruker noe mer tid etter hvert som de blir eldre.

Blant unge i distriktene er det ingen nevneverdige forskjeller i den samlede tiden som gutter og jenter bruker på digitale skjermaktiviteter.

De siste årene har det vært en økning i andelen som daglig bruker mer enn tre timer foran en skjerm. Figuren under viser at denne økningen har skjedd både blant unge i distriktene og blant unge ellers i landet.

Figur 7-5 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som bruker minst tre timer daglig foran en skjerm. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



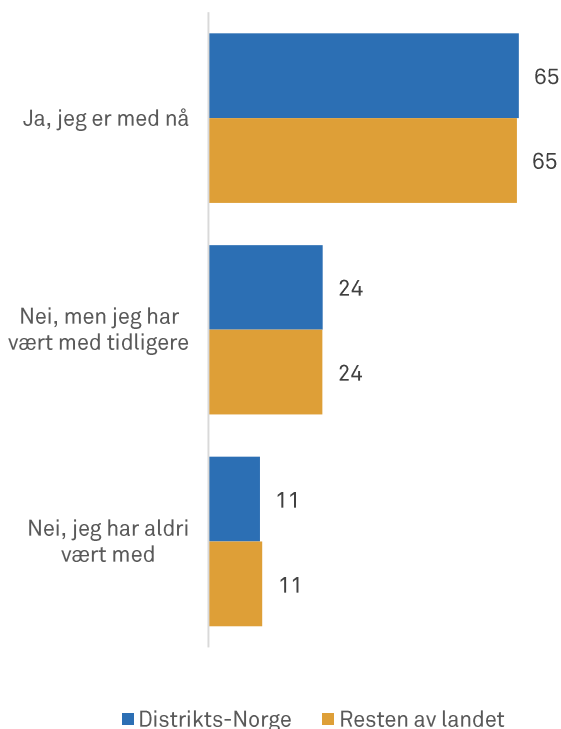
Organisert fritid

Organisasjoner, klubber, lag og foreninger er viktige arenaer for samvær med andre unge, der deltakelse kan gi andre erfaringer og læringsbetingelser enn på skolen og i mer uformelle situasjoner. På sitt beste gir organisasjonene ungdom mulighet til å utvikle sine evner, fungere i et fellesskap, ytre egne meninger og jobbe målrettet. Barne- og ungdomsorganisasjonene tillegges ofte en forebyggende rolle. Samtidig tyder forskning på at mange av de ungdommene som deltar i organiserte fritidsaktiviteter er ungdom som kan sies å være blant de mest veltilpassede ungdommene.

Ungdata viser at de aller fleste unge i Distrikts-Norge enten deltar i - eller tidligere har deltatt i – en eller annen form for organiserte fritidsaktiviteter. 65 prosent deltar i en organisert fritidsaktivitet da undersøkelsen ble gjennomført, mens 24 prosent har deltatt tidligere. Kun elleve prosent har aldri vært med. Dette er tall som er helt identiske med det som gjelder for resten av landet.

Idretten organiserer desidert flest, både i distriktene og ellers i landet. Andelen som deltar i et idrettslag er imidlertid litt lavere i Distrikts-Norge, men forskjellen er nokså liten. Til gjengjeld rekrutterer fritidsklubbene en langt høyere andel av ungdommene i distriktene enn i resten av landet. Det er også flere i distriktene som etter skoletid er med på aktiviteter i en kulturskole eller musikkskole. Deltakelse i religiøse foreninger er noe mindre utbredt i Distrikts-Norge enn ellers i landet. Det er også flere utenfor distriktene som rapporterer om at de er med på andre organiserte aktiviteter enn de som ble kartlagt direkte i undersøkelsen.

Figur 8-1 Er du, eller har du tidligere vært, med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger etter at du fylte 10 år? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

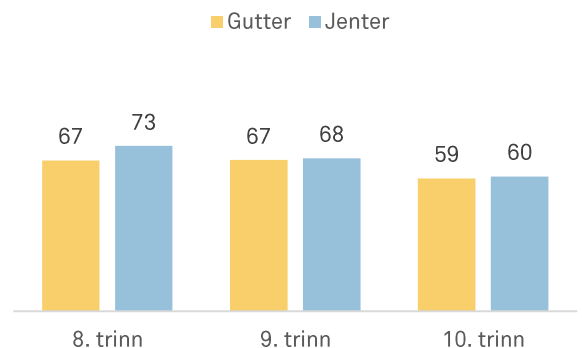


Organisert fritid

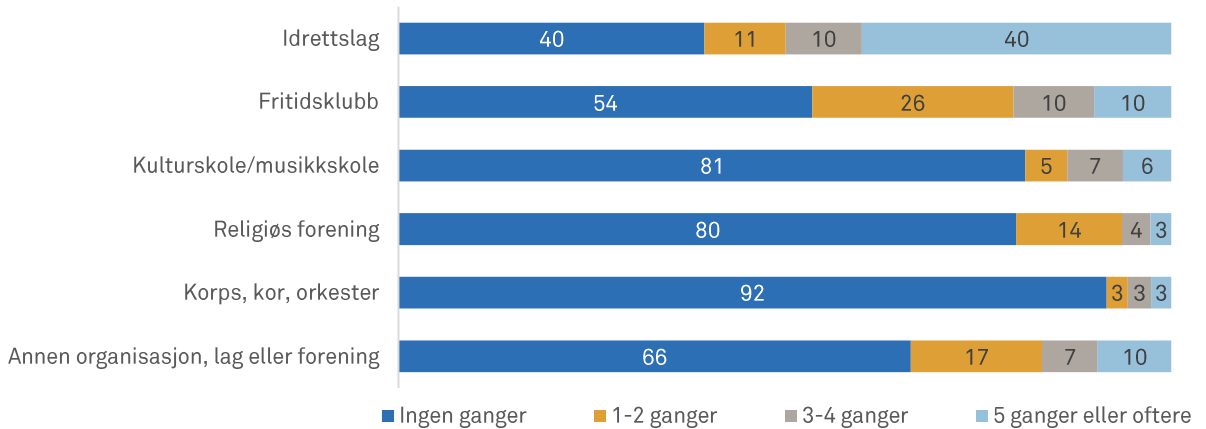
Til tross for at ungdom bruker mer tid foran skjerm enn for noen få år siden, er det lite som tyder på at bruken av smarttelefoner og dataspill har gått på bekostning av unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter.

Siden 2015 har andelen som er med på organiserte fritidsaktiviteter vært svært stabil. Dette gjelder i distriktene så vel som på landsbasis.

Figur 8-2 Prosentandel som er med i en organisasjon, klubb eller lag. Blant gutter og jenter på ulike klasseser i Distrikts-Norge



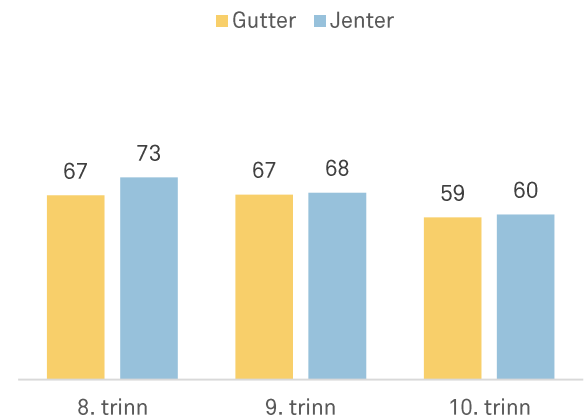
Figur 8-3 Hvor mange ganger ungdom i Distrikts-Norge har vært med på aktiviteter, møter eller øvelser i følgende organisasjoner, klubber eller lag den siste måneden. Prosent



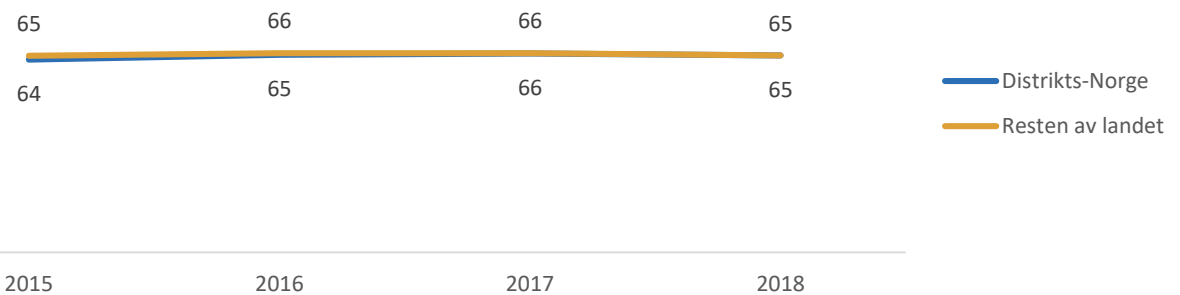
Figur 8-4 Prosentandel har deltatt på ulike organiserte fritidsaktiviteter siste måned. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 8-5 Prosentandel som har deltatt på minst fem organiserte fritidsaktiviteter siste måned. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 8-6 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som er med i en organisasjon, klubb eller lag. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Trening og fysisk aktivitet

I overgangen fra barndomstid til ungdomstid skjer det store forandringer i aktivitetsmønster. Ungdom er langt mindre fysisk aktiv enn barn og mange ungdommer tilbringer mye tid av tiden stillesittende på skolen og i fritida foran ulike typer skjermer. Ungdomstida er også en periode der mange slutter med organisert idrett, men der flere og flere bruker treningsstudioene som arena for fysisk aktivitet.

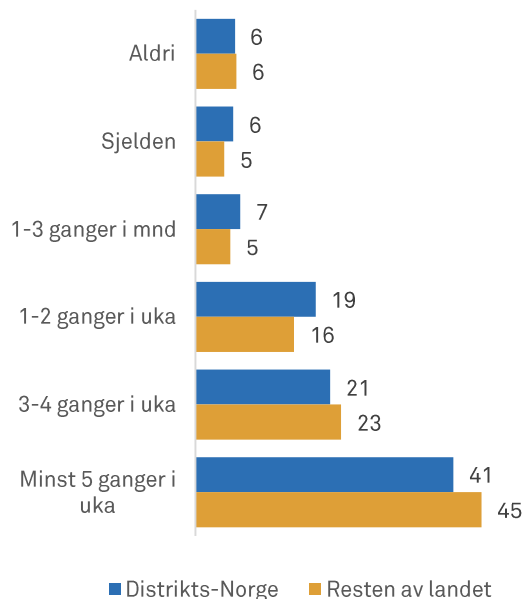
Av og til kan man få inntrykk av at norsk ungdom er i ferd med å forfalle fysisk. Det er imidlertid lite som tyder på at det har vært noen særlige forandringer de siste 10-15 årene i hvor fysisk aktiv ungdom er. Forskning viser heller ikke at det er færre som trener enn for eksempel for 20 år siden. Trening som fritidsaktivitet er populært blant ungdom.

Ungdata viser at 81 prosent av ungdommene i Distrikt-Norge trener én eller flere ganger i uka. Dette tallet er nokså likt som i resten av Norge. Ungdom i distriktene er imidlertid noe overrepresentert i den gruppen som trener lite og noe underrepresentert blant de som trener aller mest.

Treningen skjer på ulike arenaer, og blant ungdomsskoleelevene er det å trene i idrettslag eller å trene på egen hånd det vanligste. Treningsprofilen blant unge i og utenfor distriktene er nokså like, men det er en tendens til at det er litt vanligere blant ungdom i distriktene å trene på egenhånd, mens det å trene i idrettslag, på treningsstudio eller på andre organiserte måter er litt mer vanlig blant ungdom ellers i landet.

” De aller fleste unge i Distrikts-Norge trener minst én gang hver uke

Figur 9-1 Hvor ofte trener du? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

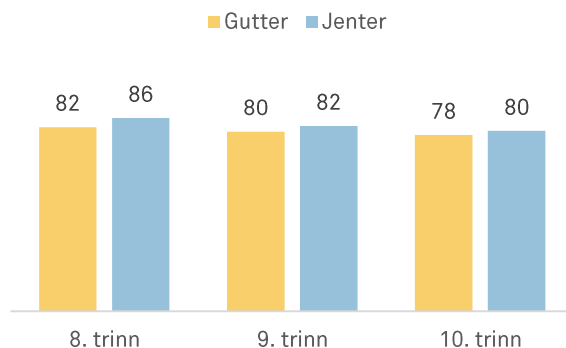


Trening

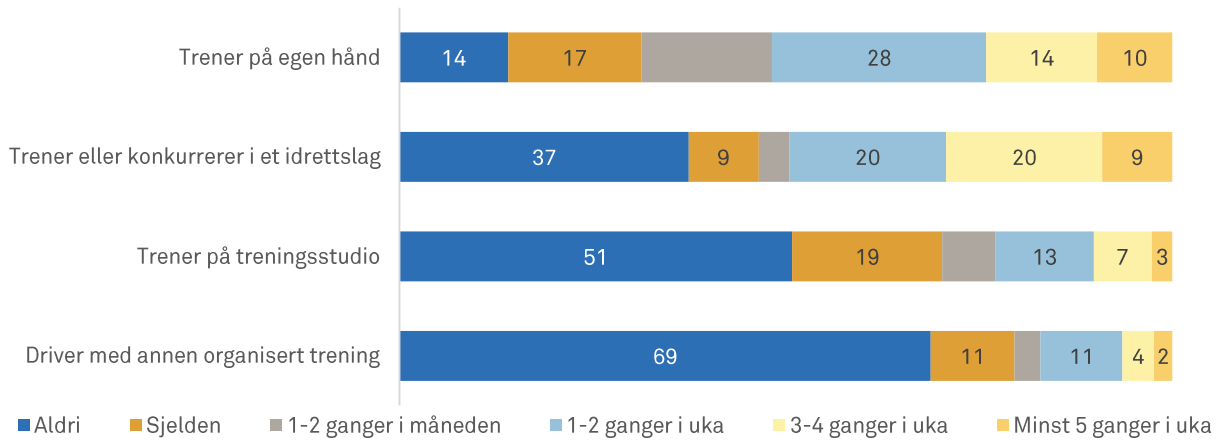
Svært mange unge trener på fritiden. Mange er med på lagidrett eller går på langrenn gjennom et idrettslag, og andre trener på et treningssenter eller i et treningsstudio. Det er også mange unge som sykler eller løper seg en tur, enten alene eller sammen med venner. En del unge trener også gjennom å danse.

Tall fra Ungdata viser at andelen som trener regelmessig har vært nokså stabil de siste årene. I den grad det har vært en endring, viser tallene en mindre økning. Dette gjelder både i og utenfor distriktene.

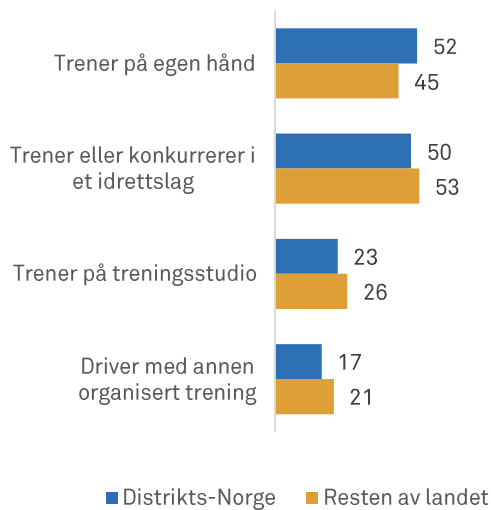
Figur 9-2 Prosentandel som trener minst én gang i uka. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



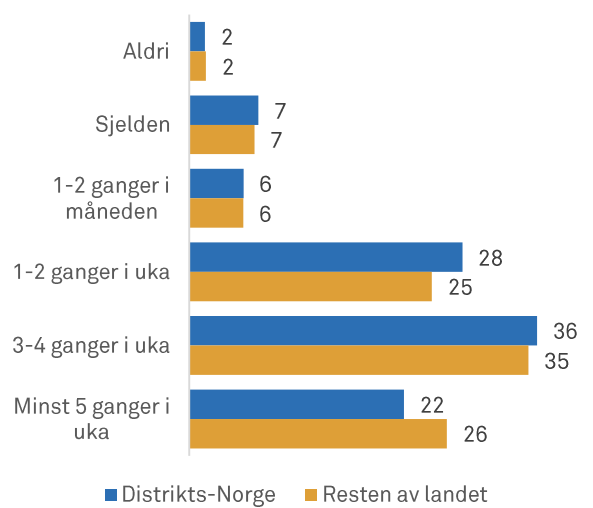
Figur 9-3 Hvor ofte ungdom i Distrikts-Norge trener på ulike måter. Prosent



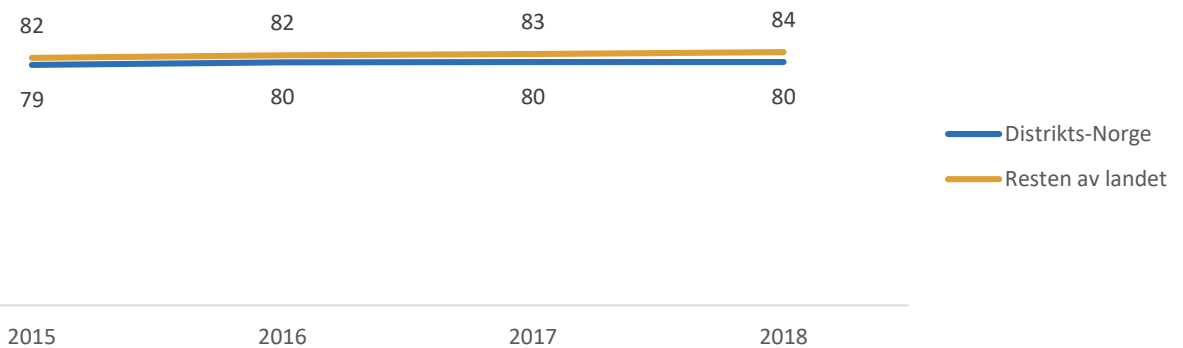
Figur 9-4 Prosentandel som trener på ulike måter én eller flere ganger i uka. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 9-5 Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 9-6 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som trener minst én gang i uka. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Helse

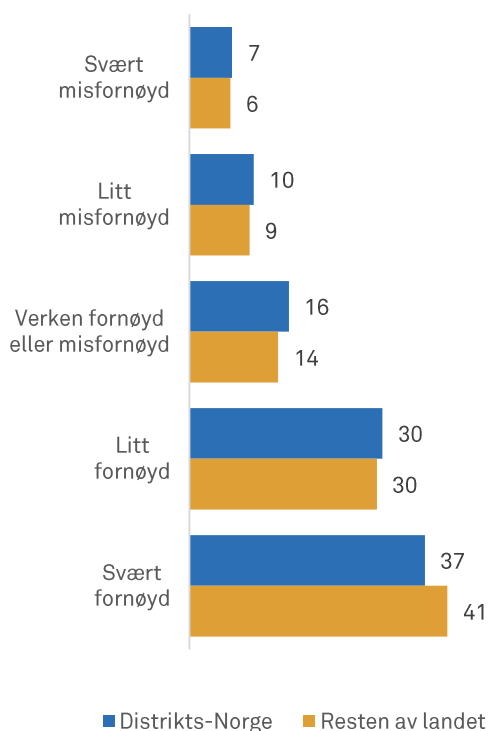
De aller fleste ungdomsskoleelevene i Distrikts-Norge er fornøyd med egen helse, og det store flertallet rapporterer om få eller ingen fysiske eller psykiske plager. Generelt er det flere jenter enn gutter som er misfornøyd med egen helse. Jenter rapporterer også om langt flere hverdagsplager enn guttene, og flere jenter enn gutter opplever press i hverdagen. Det er også flere jenter som opplever utfordringer med å takle hverdagspresset enn guttene.

Ungdom i distriktene er omtrent like fornøyd med helsa si som ungdom i resten av landet, og det er heller ikke store forskjeller i rapporteringen av verken fysiske eller psykiske plager. I den grad det er noen forskjeller mellom de som bor i og utenfor distriktene, er ungdom i distriktene noe mindre plaget enn ungdom andre steder. Det er heller ikke store forskjeller i andelen som bruker Paracetol eller andre smertestillende tabletter. Andelen som har gått til fastlege eller som har benyttet seg av skolehelsetjenesten er litt lavere i distriktene, mens andelen som har vært på helsestasjon for ungdom eller på sykehus er noe høyere enn i resten av landet.

Sammenliknet med ungdom andre steder, er det færre unge i distriktene som opplever press i hverdagen. Dette gjelder på ulike pressområder, forskjellen landet er størst for det som handler om å prestere i skolen. De fleste unge opplever ikke at presset er så stort at det blir vanskelig for dem å takle. Andelen som opplever dette ofte er litt lavere i Distrikts-Norge enn i resten av landet.

Det er imidlertid stor variasjon i hvor mange unge som opplever press på ulike arenaer. Noen opplever mye press, mens for andre er dette ikke en relevant problemstilling. Flest unge opplever press om å gjøre det godt på skolen. Det er også en del som opplever kroppspress eller press om gjøre godt i idrett.

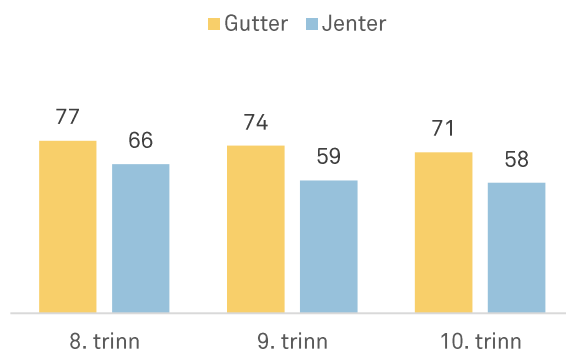
Figur 10-1 Hvor fornøyd er du med helsa di? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



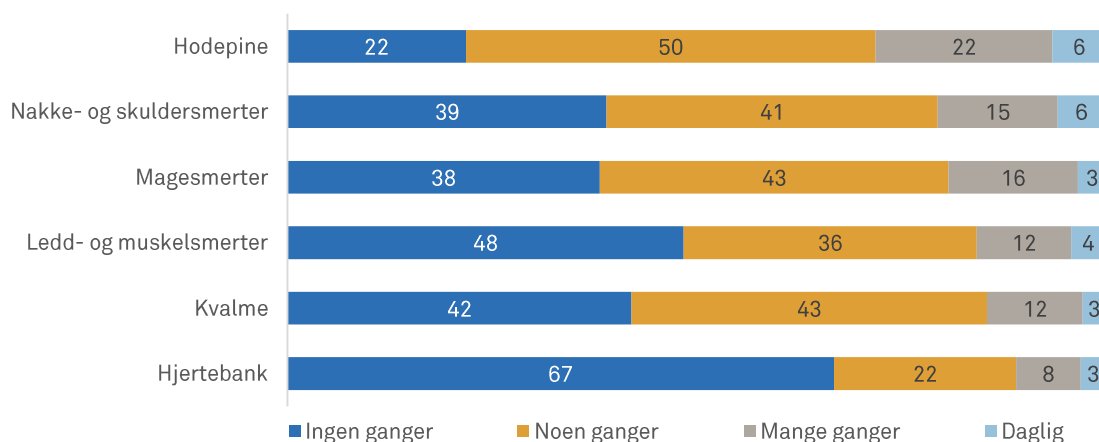
Helse

Selv om de fleste er fornøyd med egen helse, er ikke alle like godt fornøyd. 17 prosent av ungdommene i Distrikts-Norge er misfornøyd med helse, mens 16 prosent er verken fornøyd eller misfornøyd. Andelen som er fornøyd med helsa si har gått noe ned de aller siste årene. Dette gjelder både for ungdom som vokser opp i distriktene og de som vokser opp andre steder.

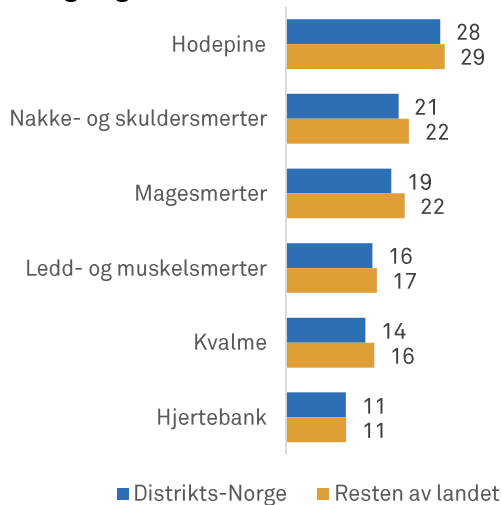
Figur 10-2 Prosentandel som er fornøyd med helsa si. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



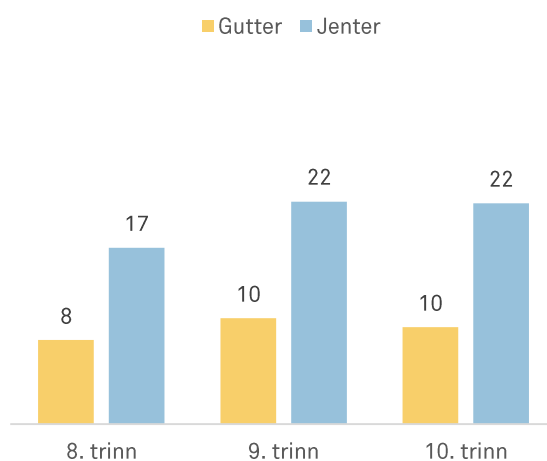
Figur 10-3 Hvor ofte ungdom i Distrikts-Norge har hatt ulike fysiske plager i løpet av siste måned. Prosent



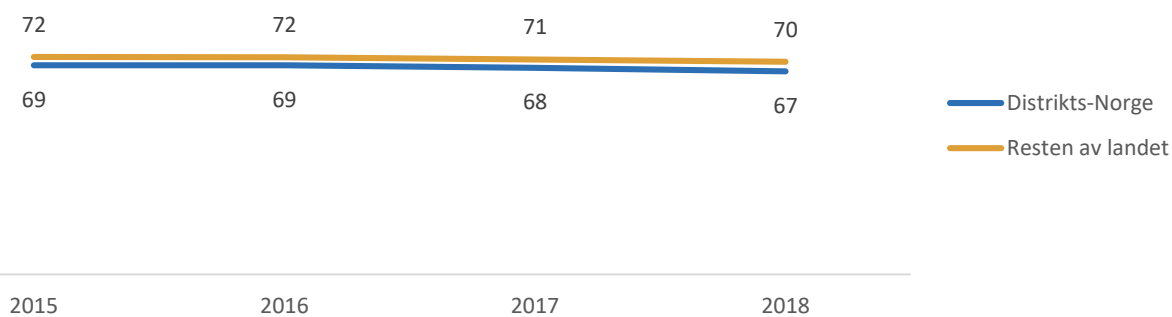
Figur 10-4 Prosentandel som mange ganger eller daglig har hatt ulike fysiske plager i løpet av siste måned. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



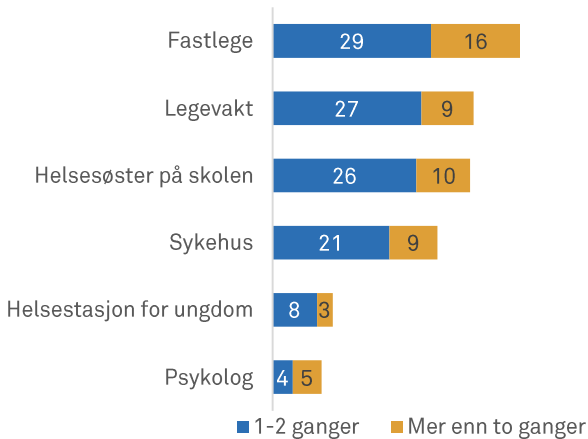
Figur 10-5 Prosentandel som daglig har fysiske plager. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



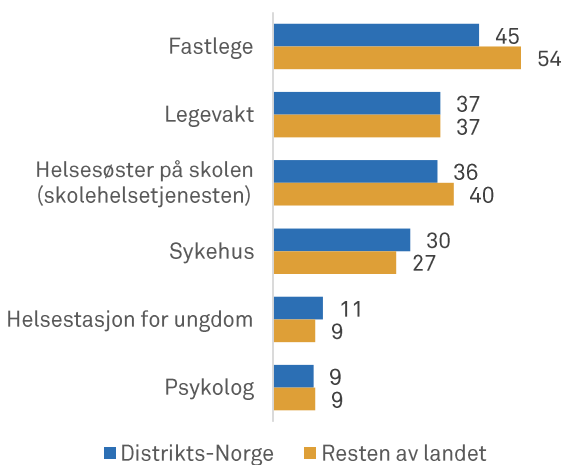
Figur 10-6 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som er fornøyd med helsa si. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



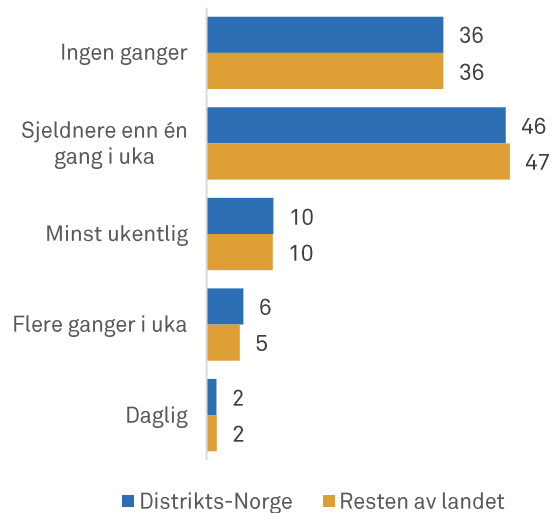
Figur 10-7 Hvor ofte ungdom i Distrikts-Norge har brukt ulike helsetjenester i løpet av det siste året. Prosent



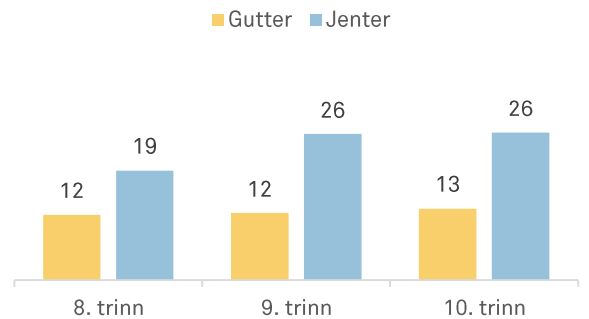
Figur 10-8 Prosentandel som har brukt ulike helsetjenester i løpet av det siste året. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



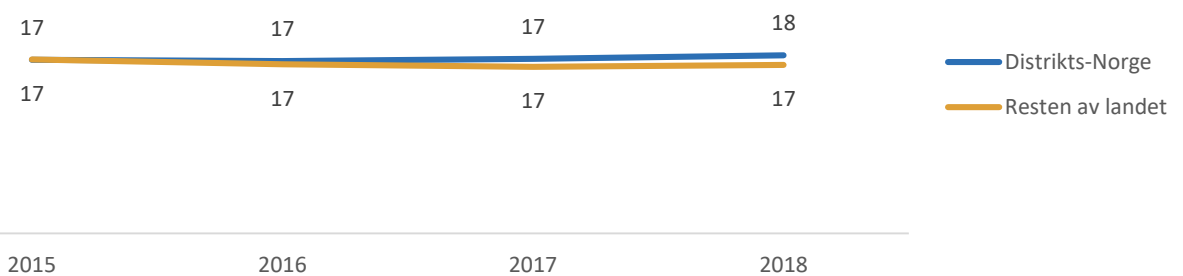
Figur 10-9 Hvor ofte har du brukt smertestillende tabletter (Paracet, Ibux og lignende) i løpet av siste måned? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



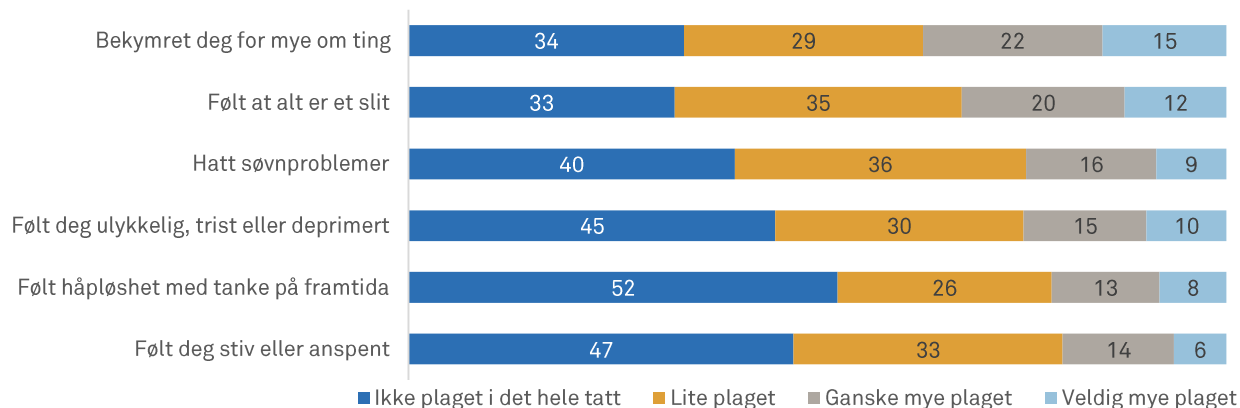
Figur 10-10 Prosentandel som bruker reseptfrie smertestillende tabletter ukentlig eller daglig. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



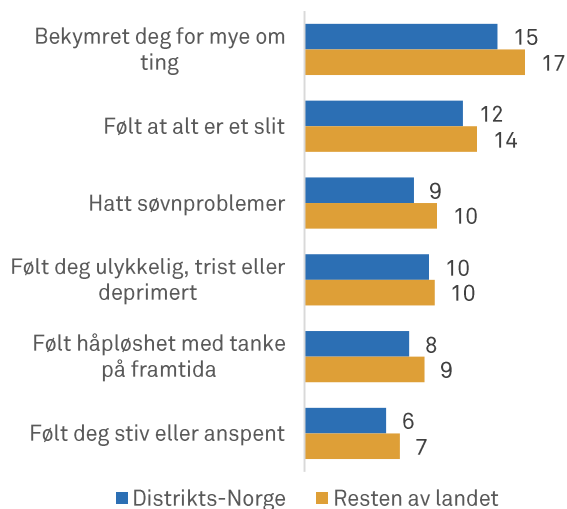
Figur 10-11 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som bruker reseptfrie smertestillende ukentlig eller daglig. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 10-12 Hvor mange ungdommer i Distrikts-Norge som har vært plaget av ulike former for psykiske helseplager i løpet av siste uke. Prosent



Figur 10-13 Prosentandel som har vært veldig mye plaget av ulike psykiske helseplager i løpet av siste uke. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



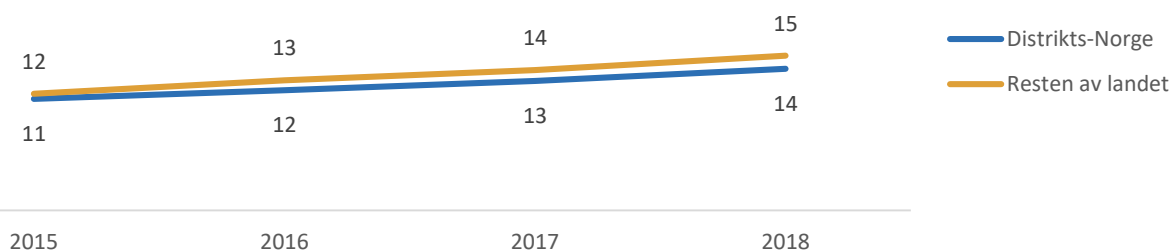
Psykiske helseplager

Gjennom spørsmål til ungdom om psykiske plager fanger Ungdata opp enkelte depressive symptomer, uten at dette må regnes som mål på depresjon eller depressive lidelser ut fra kliniske kriterier.

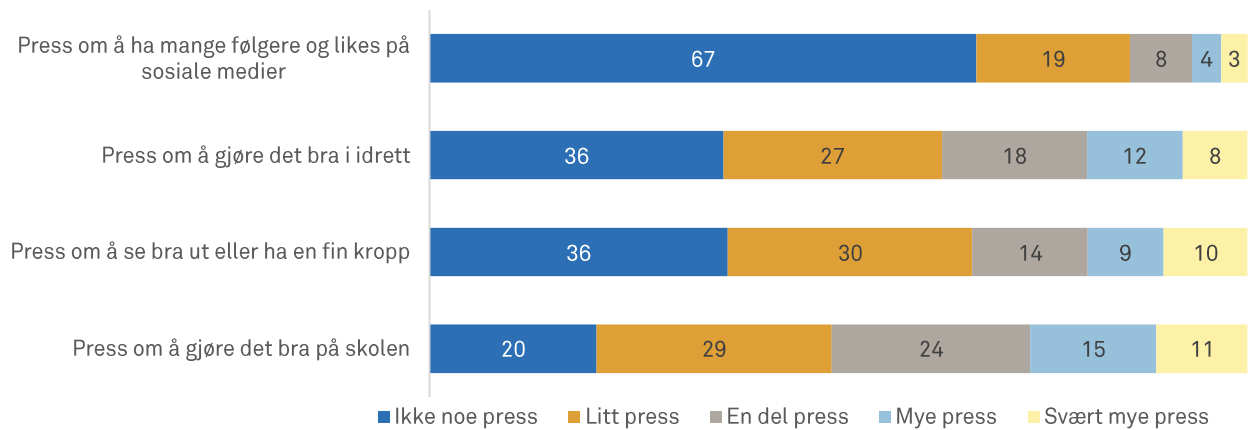
Symptomene som kartlegges representerer et utvalg av utfordringer som er vanlige og som en god del unge i større eller mindre grad sliter med i sin hverdag.

Ungdom som i «gjennomsnitt» krysser av for at de er minst «ganske mye plaget» av de seks symptomene er i Ungdata klassifisert som en gruppe som har «mange psykiske plager». Dette er plager som ungdom kan ha i kortere eller lengre perioder.

Figur 10-14 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har hatt mange psykiske plager de siste sju dagene. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 10-15 Hvor mange unge i Distrikts-Norge som opplever press i hverdagen. Prosent



Prestasjonspress

I diskusjonene om hvordan det er å være ung i dag hører man ofte at ungdom opplever mye prestasjonspress og at dagens ungdomskulturer legger ekstra mye press på den enkelte om å være best. Dette kan handle om press om å se bra ut, om å være god på skolen og/eller i idrett eller å lykkes gjennom sosiale medier. I denne sammenheng har dagens unge blitt betegnet som «generasjon prestasjon».

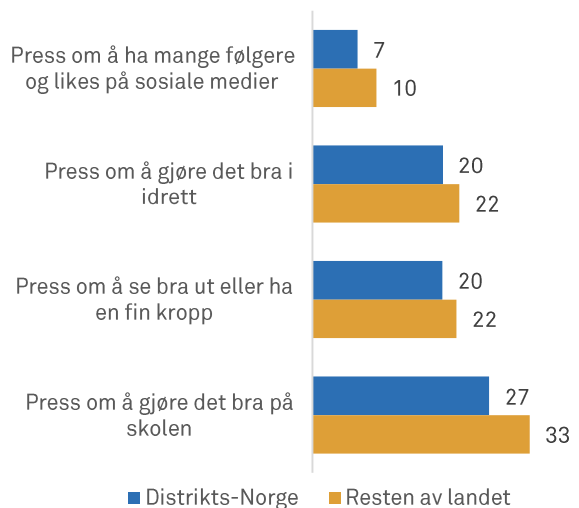
Men hvor mange opplever egentlig press i hverdagen – og hvor mange har problemer med å takle presset de står overfor?

I Ungdata blir ungdom blitt spurt om de opplever press på områder som skole, kropp, idrett og sosiale medier.

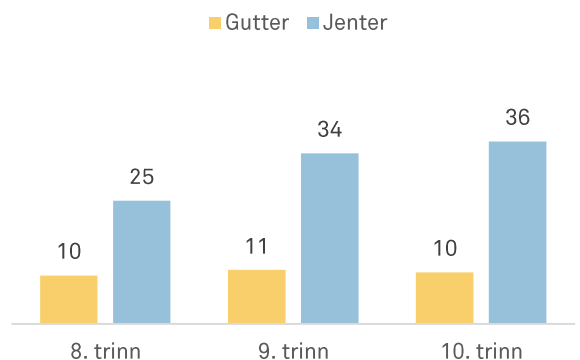
Ungdata viser at det er stor variasjon ungdom imellom når det gjelder hvor mye press de opplever og på hvilke områder. Det er mange som ikke opplever press i det hele tatt, eller bare litt press, samtidig som en god del opplever mye press.

De aller fleste gir uttrykk for at de har evnen til å mestre presset. Men dette gjelder ikke alle, og det er langt flere jenter enn gutter som både opplever mye press og som selv mener de har utfordringer med å takle det presset de står overfor.

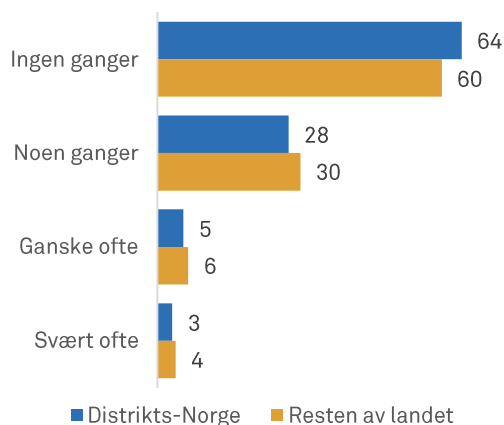
Figur 10-16 Prosentandel som opplever mye eller svært mye press på ulike områder. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



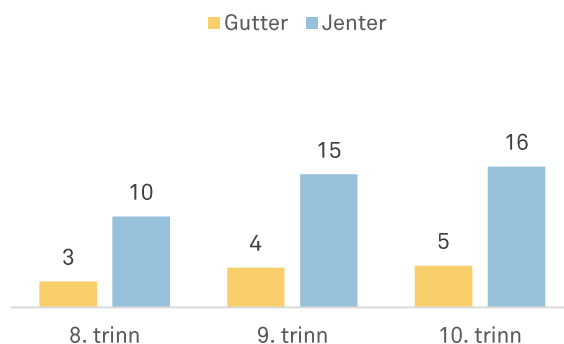
Figur 10-17 Prosentandel som opplever mye press på minst to områder. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 10-18 Har du opplevd så mye press den siste uka at du har hatt problemer med å takle det? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 10-19 Prosentandel som i løpet av siste uke i stor eller svært stor grad har opplevd så mye press at de har hatt problemer med å takle det. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Stress

Stress kan bety ulike mange forskjellige ting. For noen, og i noen sammenhenger, kan stress være positivt, som for eksempel når det gir deg ekstra energi som fører til at du fokuserer og presterer bedre enn om du var helt rolig i kroppen.

Men stress kan også være negativt og i verste fall helsefarlig. Det negative stresset oppstår gjerne når det over tid oppstår en tydelig ubalanse mellom de utfordringene en står overfor og de ressursene en har til å håndtere situasjonen.

I Ungdata er denne typen negativt stress kartlagt gjennom et spørsmål om de unge har opplevd så mye press den siste uka at de har hatt problemer med å takle presset.

Rusmidler

Ungdomstiden er den perioden i livet der mange gjør sine første erfaringer med ulike former for rusmidler. For mange representerer eksperimenteringen en symbolsk markering på at man ikke lenger er barn. Bruken av rusmidler i ungdomsalderen er også gjerne sammenvevd med vennskap, med flørting og med en sosial livsstil. Unge som drikker alkohol midt i tenårene, har for eksempel som regel mange venner og et aktivt sosialt liv. Samtidig vet vi at rusmiddelbruk gir risiko for akutte skader.

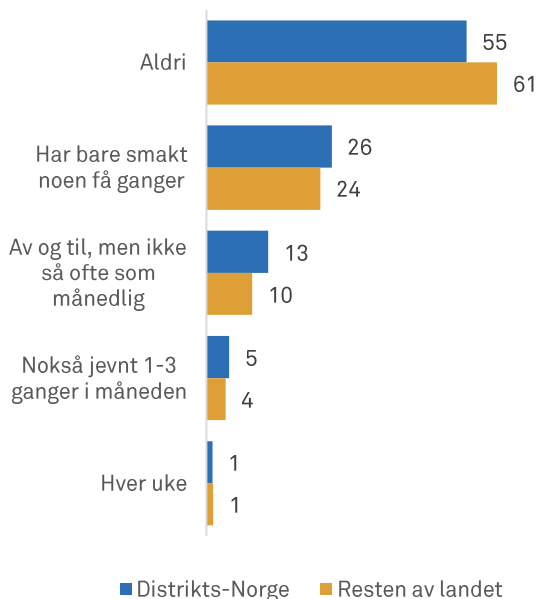
Blant ungdomsskoleelever i Distrikts-Norge, er det et mindretall som har etablert et tydelig bruksmønster, og de aller fleste har verken prøvd sigaretter, alkohol eller narkotiske stoffer. Det er imidlertid stor variasjon ungdommene imellom når det gjelder hvor gamle de er når de begynner å drikke alkohol, noe som gjelder ungdom i distriktene i like stor grad som ungdom ellers i landet.

Samtidig viser resultatene at en litt høyere andel av ungdom i distriktene har begynt å drikke alkohol før de har begynt på videregående og det er litt flere som har vært beruset sammenliknet med ungdom andre steder. Det er også noen flere i distriktene som sier at de får lov av foreldrene å drikke alkohol. Det er også en svak tendens til at bruk av snus og sigarettøyking er noe mer utbredt i distriktene.

Derimot er det flere utenfor Distrikts-Norge som har prøvd hasj eller marihuana mens de gikk på ungdomsskolen. Det er også en god del færre som opplever å ha blitt tilbudt cannabis i distriktene enn ellers i landet.

” Litt flere i Distrikts-Norge har prøvd alkohol, men færre har prøvd cannabis

Figur 11-1 Hender det at du drikker noen form for alkohol? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet

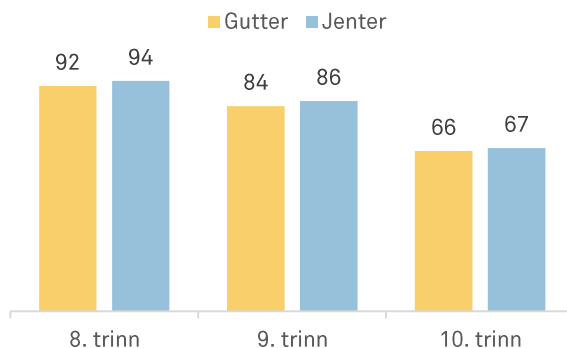


Bruk av rusmidler på ungdomstrinnet

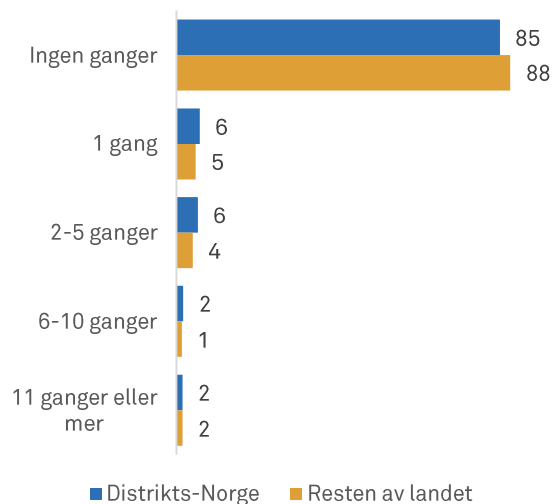
I Ungdata blir ungdom spurt om de røyker og snuser og om de har prøvd alkohol og cannabis. De færreste på ungdomstrinnet har særlig mange erfaringer med slike rusmidler.

Samtidig er det en markert økning gjennom de tre årene på ungdomsskolen i bruken av alle former for rusmidler. Det er små kjønnsforskjeller i bruken av alkohol. Men det er flere gutter enn jenter som snuser, røyker og/eller bruker cannabis.

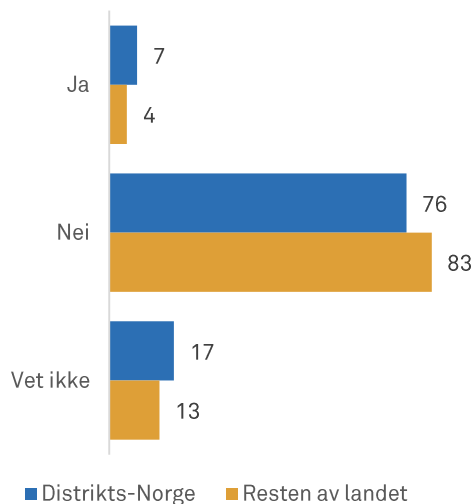
Figur 11-2 Prosentandel som aldri har smakt alkohol eller bare har smakt noen få ganger. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



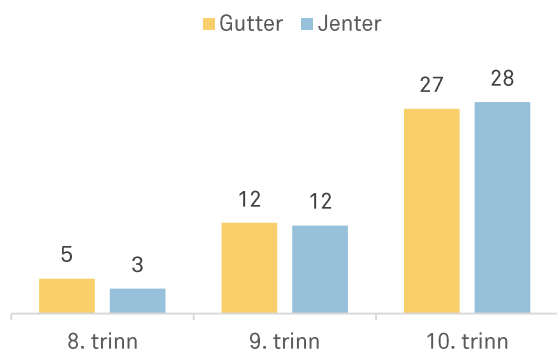
Figur 11-3 Hvor mange ganger i løpet av det siste året har du vært beruset på alkohol? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



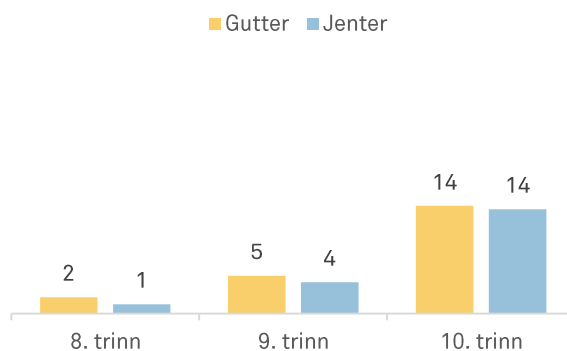
Figur 11-5 Får du lov til å drikke alkohol av dine foreldre/foresatte? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



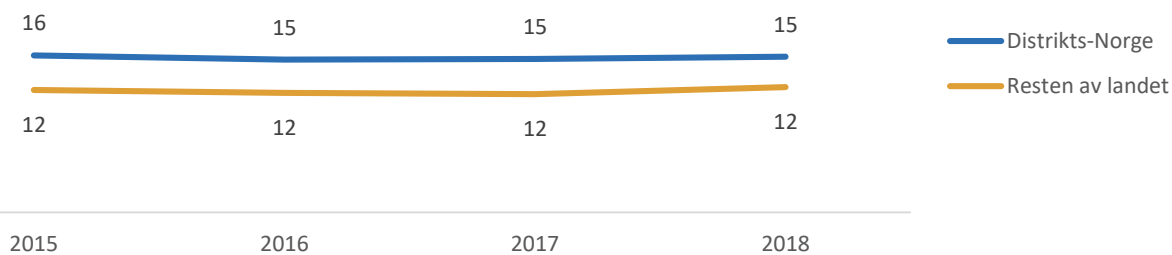
Figur 11-4 Prosentandel som har vært beruset i løpet av det siste året. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



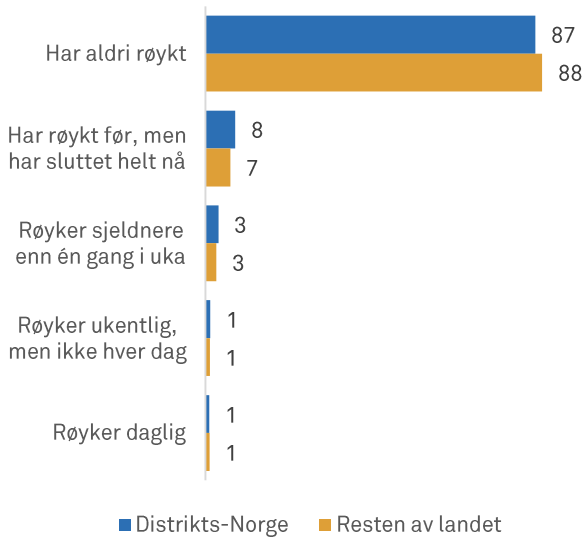
Figur 11-6 Prosentandel som får lov av foreldre/foresatte å drikke alkohol. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



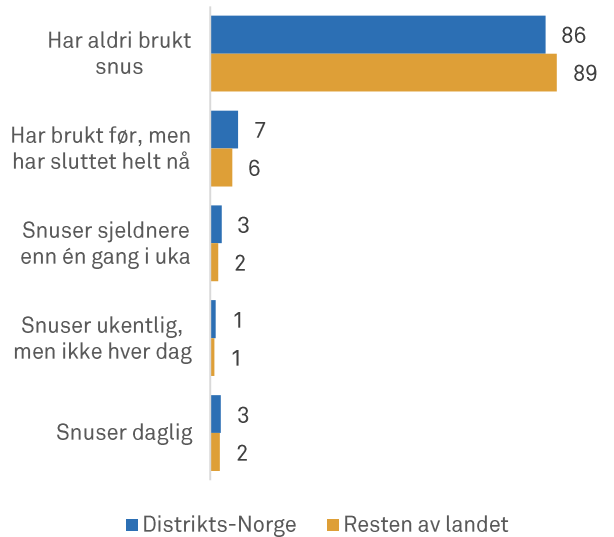
Figur 11-7 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har vært beruset på alkohol siste år. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



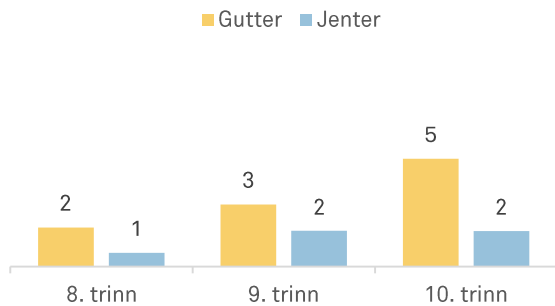
Figur 11-8 Røyker du? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



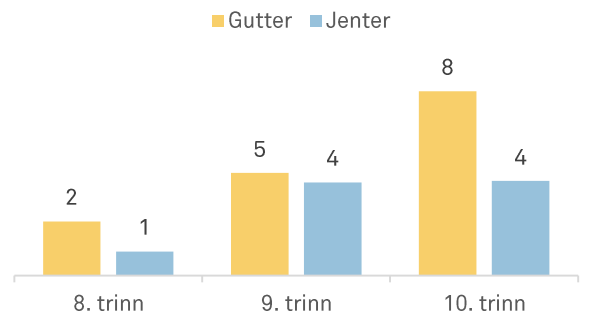
Figur 11-10 Snuser du? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



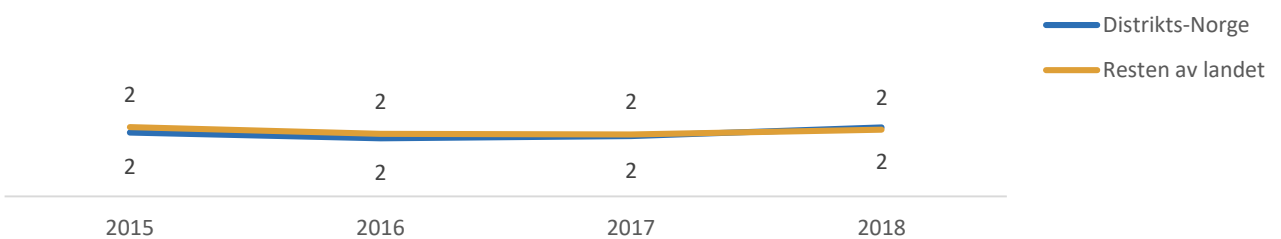
Figur 11-9 Prosentandel som røyker ukentlig eller daglig. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



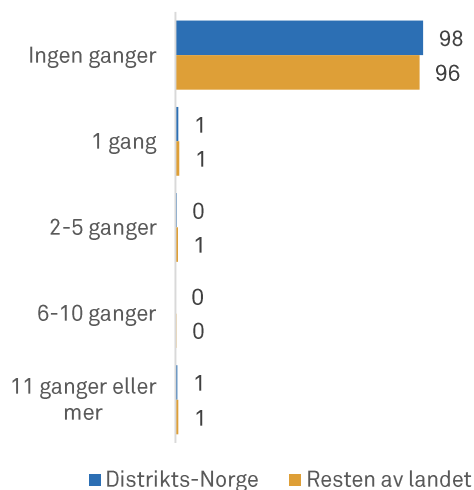
Figur 11-11 Prosentandel som snuser ukentlig eller daglig. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



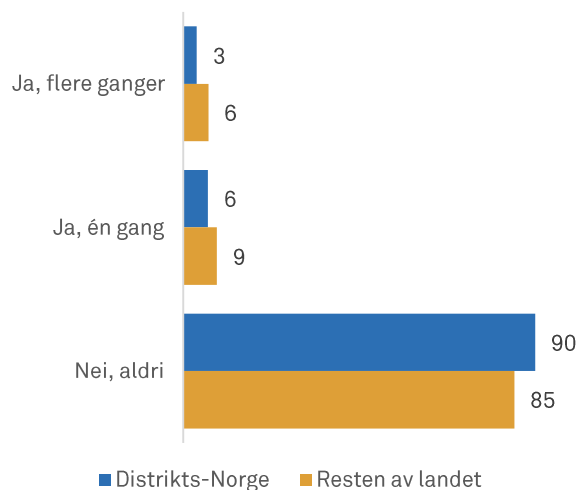
Figur 11-12 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som røyker daglig eller ukentlig. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



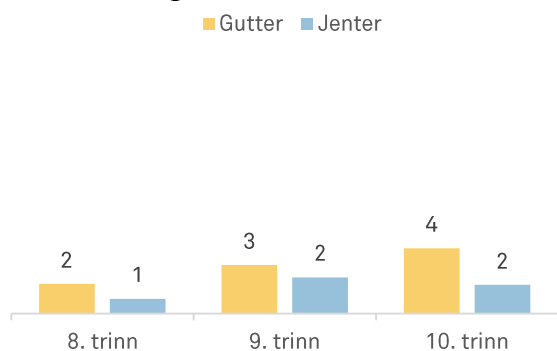
Figur 11-13 Hvor mange ganger i løpet av det siste året har du brukt hasj eller marihuana? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



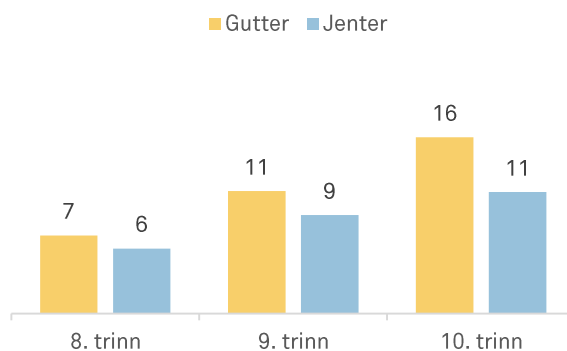
Figur 11-15 Har du i løpet av det siste året blitt tilbudt hasj eller marihuana? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



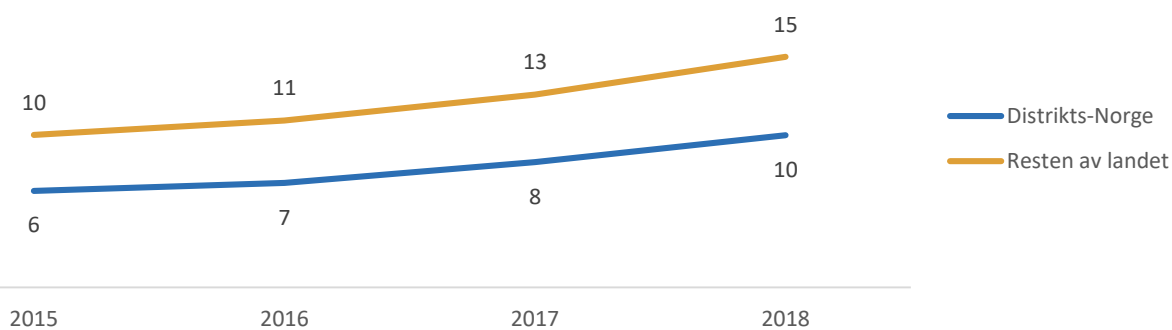
Figur 11-14 Prosentandel som har brukt hasj eller marihuana i løpet av det siste året. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 11-16 Prosentandel som har blitt tilbudt hasj eller marihuana siste år. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



Figur 11-17 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har blitt tilbudt hasj eller marihuana. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Regelbrudd

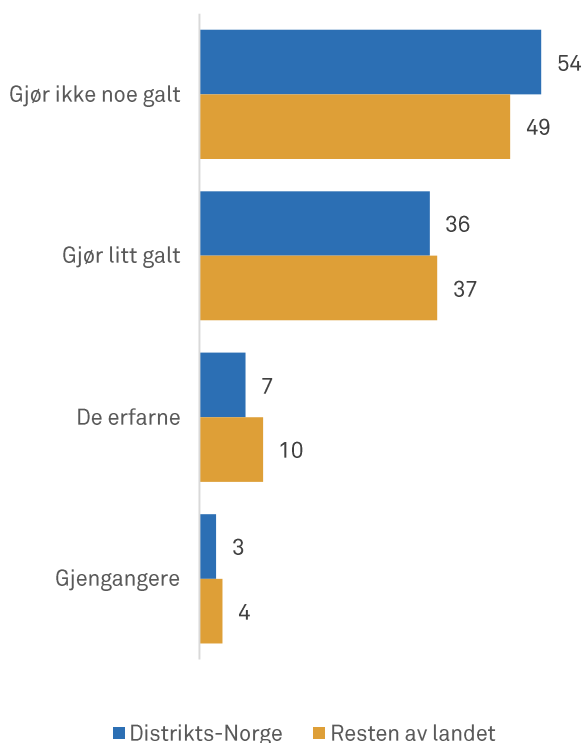
Ungdomstida er en periode der mange har behov for å prøve ut ulike ting. I denne fasen av livet er det en god del som deltar i handlinger som er på kant med det som er alminnelig sosialt akseptert – inkludert det som er foreskrevet gjennom lovverket. Innen kriminologisk forskning er det et etablert funn at lovbrudd forekommer hyppigst blant ungdom og unge voksne. Å debutere tidlig med kriminalitet og å begå lovbrudd av alvorlig karakter, øker risikoen for en kriminell løpebane senere i livet.

I Ungdata er ungdom spurt om de har vært med på eller deltatt i noen utvalgte former for lovbrudd og handlinger som vanligvis regnes som brudd på ulike regler. På basis av svarene er alle kategorisert i fire grupper avhengig av hvor mange slike regelbrudd de rapporterer om i undersøkelsen.

Resultatene viser at de aller fleste av ungdommene i Distrikts-Norge gjør lite galt eller de er involvert i noen få regelbrudd. 54 prosent har ikke gjort noen av de handlingene som de ble spurt om og ytterligere 36 prosent har gjort litt, men ikke så mye galt. Et mindretall på rundt tre prosent har derimot et mer omfattende mønster av regelbrudd, mens sju prosent har vært med på såpass mye at de er klassifisert som «gjengangere».

Resultatene viser at ungdom i distriktene rapporterer om noe mindre av de tingene som blir kartlagt i undersøkelsen enn andre ungdom andre steder i landet. De rapporterer i langt mindre grad at de sniker seg inn på ting som koster penger uten å betale. Det er også en lavere andel i distriktene som sier at de nasker i butikkene. Derimot er det noen flere i distriktene som rapporterer å ha vært i slåsskamp.

Figur 12-1 Regelbrudd blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



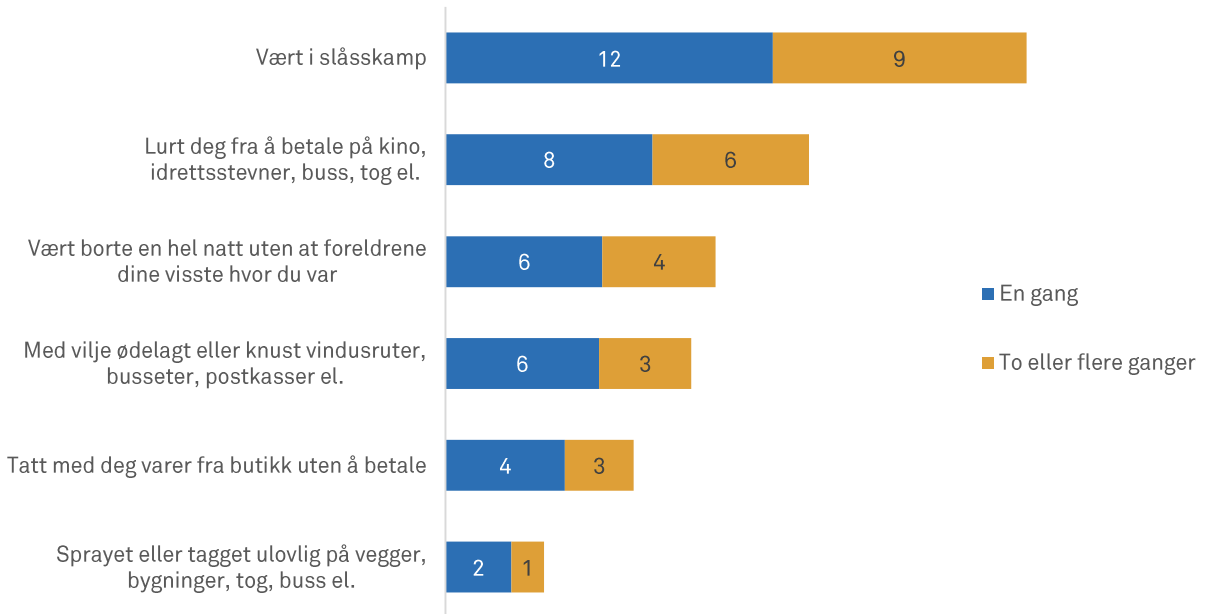
Kategorisering

I Ungdata blir ungdom kategorisert i ulike «problematferdskategorier» avhengig av hvor få eller mange regelbrudd de rapporterer om i undersøkelsen.

Kategoriseringen er basert på seks spørsmål om hvor mange ganger i løpet av det siste året den enkelte har vært med på handlinger som enten kan regnes som lovbrudd (nasking, hærverk, tagging) eller andre former for regelbrudd (som å snike seg inn på steder uten å betale, snike seg ut hjemmefra om natten, slåssing).

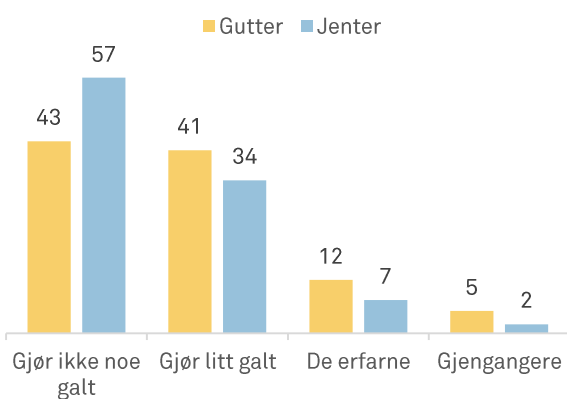
Gruppen som er kalt «gjengangere» er de som rapporterer om at de har vært med på alle eller de fleste av disse handlingene flere ganger. «De erfarne» har et mer omfattende mønster, mens gruppen som er kalt «Gjør litt galt» har vært med på enkelte av handlingene maks noen få ganger. «Gjør ikke noe galt» omfatter alle de som svarer at de ikke har vært med noe av det som blir listet opp.

Figur 12-2 Hvor mange ungdommer i Distrikts-Norge som har begått ulike former for regelbrudd i løpet av det siste året. Prosent

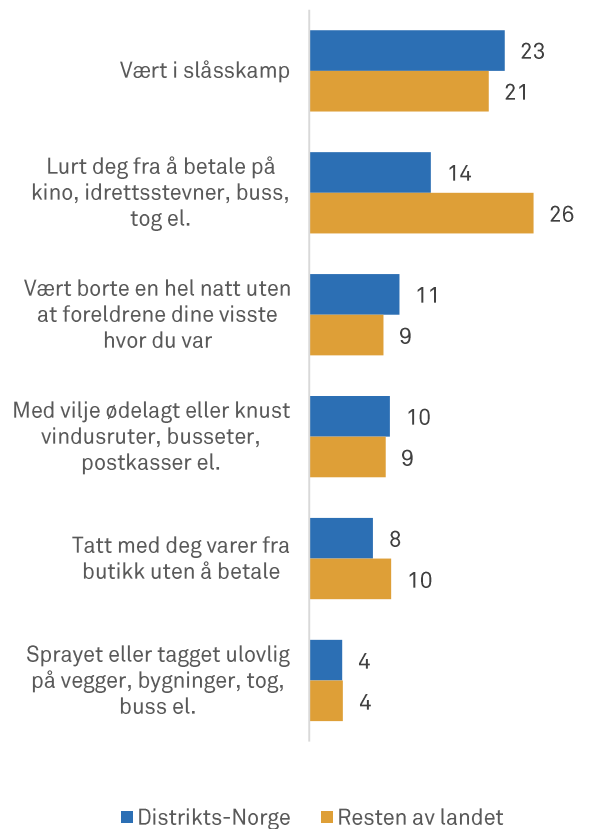


” **De aller fleste unge er nokså lovlige – uansett hvor de bor**

Figur 12-3 Regelbrudd blant gutter og jenter i Distrikts-Norge



Figur 12-4 Prosentandel som har begått ulike former for regelbrudd i løpet av det siste året. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



Vold og trakassering

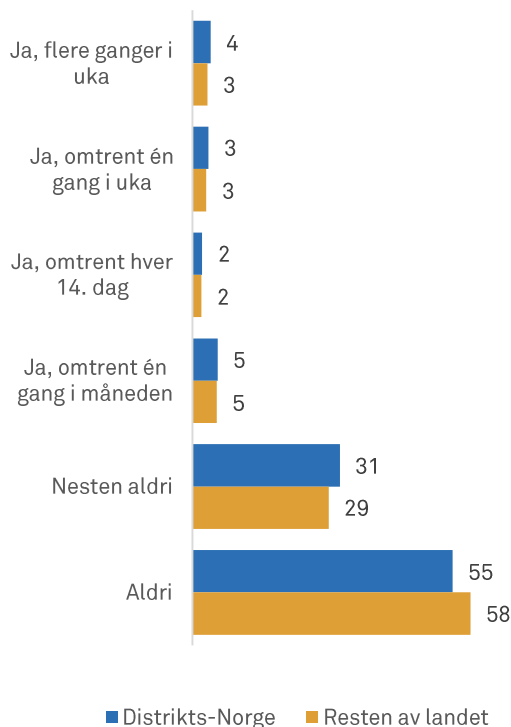
Mange opplever å bli utsatt for ulike typer trakassering. Trakasseringen kan anta mange former, som direkte plaging og erting, som utestenging, utfrysing eller gjennom voldshandlinger. For de som systematisk blir utsatt for slike hendelser over tid vil trakasseringen i mange tilfeller ha karakter av å være mobbing. Mobbing er som regel svært alvorlig for de som blir utsatt, med risiko for psykiske og fysiske problemer senere i livet.

Hvor mange som er utsatt for mobbing er avhengig av hvordan man måler fenomenet. I Ungdata spørres det ikke om mobbing direkte, men om man opplever å bli utsatt for plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida. Sju prosent av ungdommene i distriktene opplever dette en eller flere ganger i uka og ytterligere to prosent omtrent hver 14. dag. Omfanget er ett prosentpoeng høyere enn blant ungdom andre steder i landet.

Med smarttelefoner og internett har også digital mobbing blitt en problemstilling. Sosiale medier åpner for sjikane, uthenging og andre former for krenkende omtale i mer eller mindre anonyme former. Samtidig er mulighetene for spredning stor. Resultatene fra Ungdata viser at dette er noe som rammer mange unge, selv om flertallet ikke er utsatt. Mest vanlig er det å oppleve at noen har skrevet sårende ting om dem på nettet, noe en av fire har opplevd siste året. Men det er også en del som opplever å bli stengt ute eller direkte trusler. Rundt en av ti har opplevd at noen på en sårende måte har lagt ut bilder eller videoer på nettet. Det er lite som tyder på at disse fenomenene er verken mer eller mindre utbredt blant unge i distriktene enn ellers i landet.

Det er heller ikke store forskjeller mellom unge i og utenfor distriktene når det gjelder hvor mange som har opplevd direkte fysisk vold. Det er imidlertid litt flere utenfor distriktene som har opplevd å bli utsatt for trusler om vold.

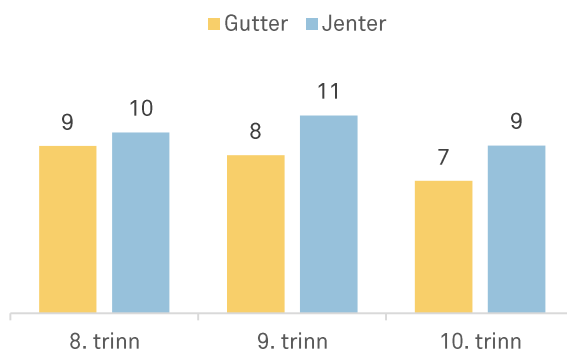
Figur 13-1 Blir du selv utsatt for plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



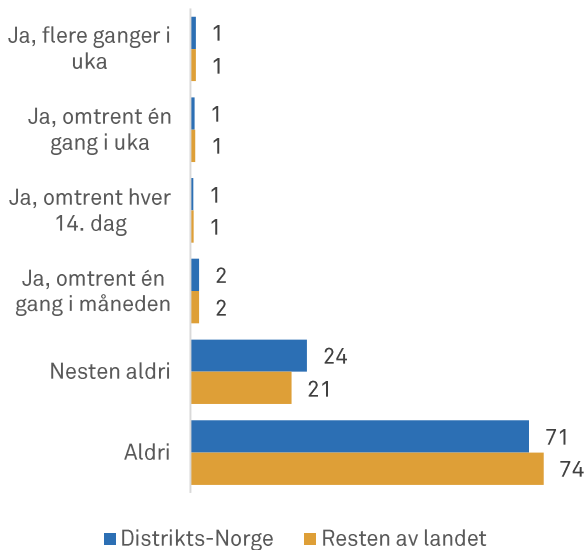
Mobbing

I Ungdata blir ikke ungdommene spurt direkte om de blir mobbet eller selv mobber andre. Spørsmålet om mobbing handler om de har blitt utsatt for eller utsetter andre for «plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida».

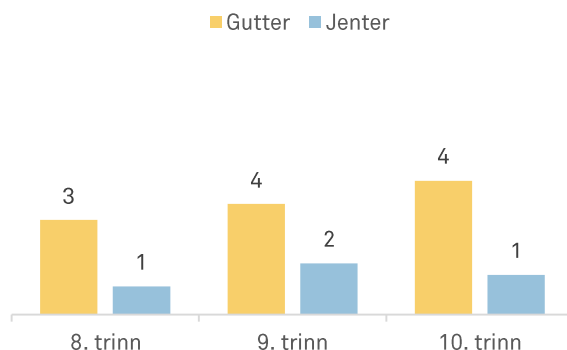
Figur 13-2 Prosentandel som blir mobbet minst hver 14. dag. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



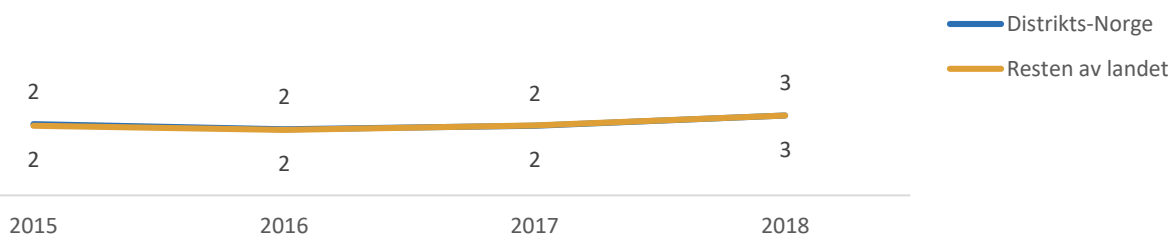
Figur 13-3 Hender det at du er med på plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida? Blant ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



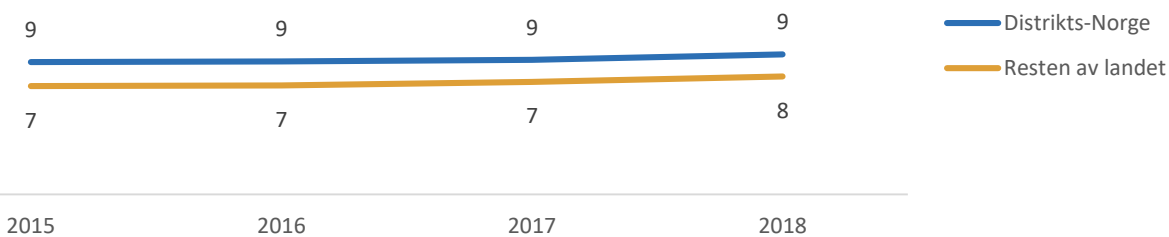
Figur 13-4 Prosentandel som mobber andre minst hver 14. dag. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn i Distrikts-Norge



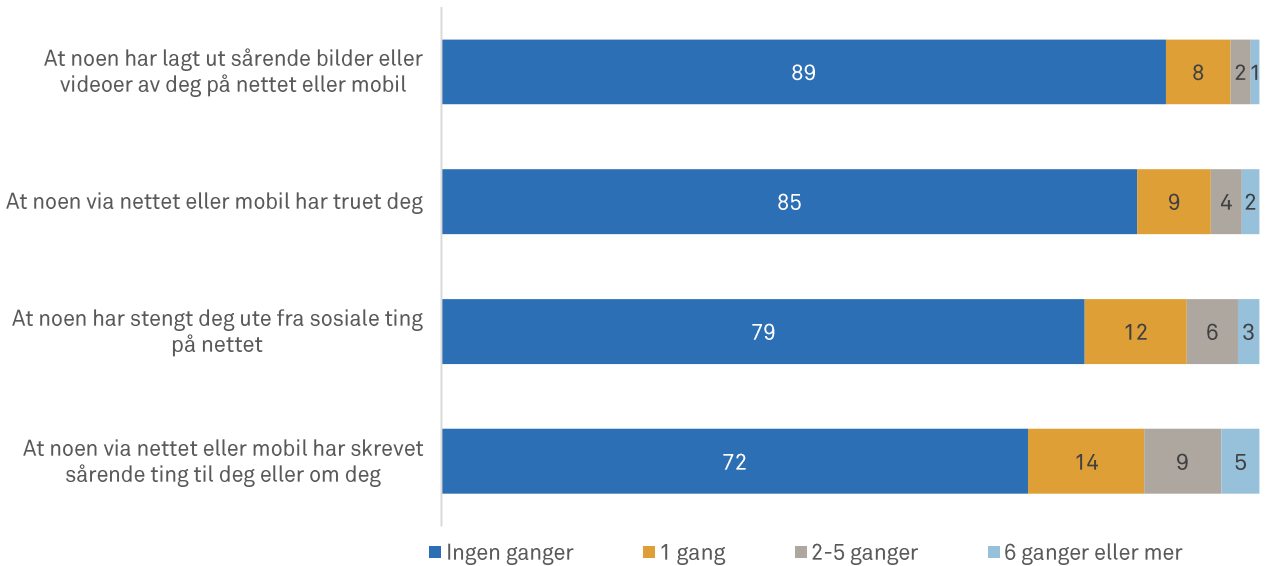
Figur 13-5 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som mobber andre minst hver 14. dag. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



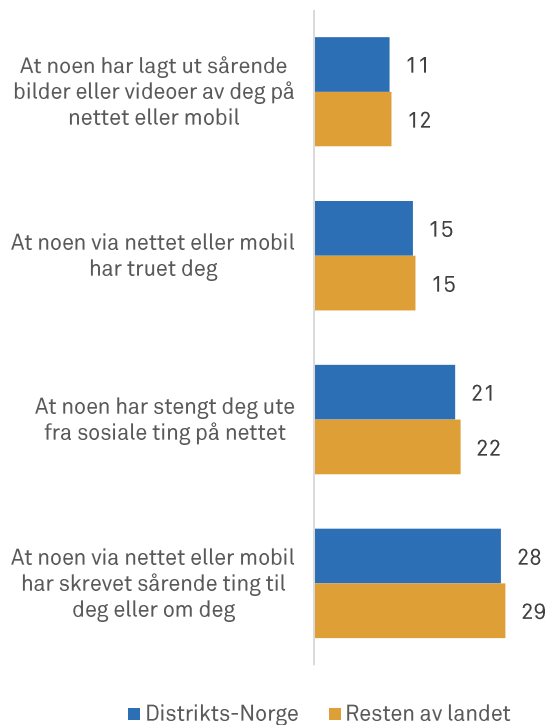
Figur 13-6 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som selv blir mobbet minst hver 14. dag. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



Figur 13-7 Hvor mange unge i Distrikts-Norge som i løpet av det siste året har opplevd negative hendelser på nett. Prosent



Figur 13-8 Prosentandel som har opplevd negative hendelser på nett siste året. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



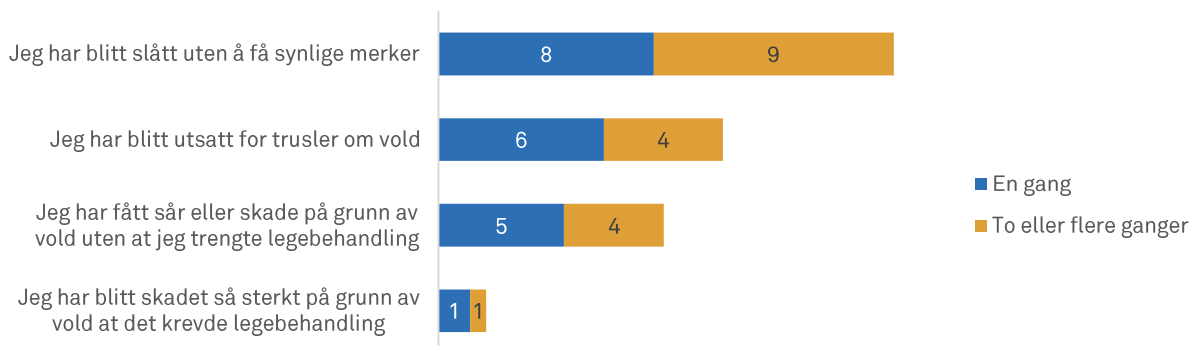
Negative opplevelser på nett

Ungdata inneholder spørsmål som fanger opp hvor mange som har opplevd negative hendelser på Internett.

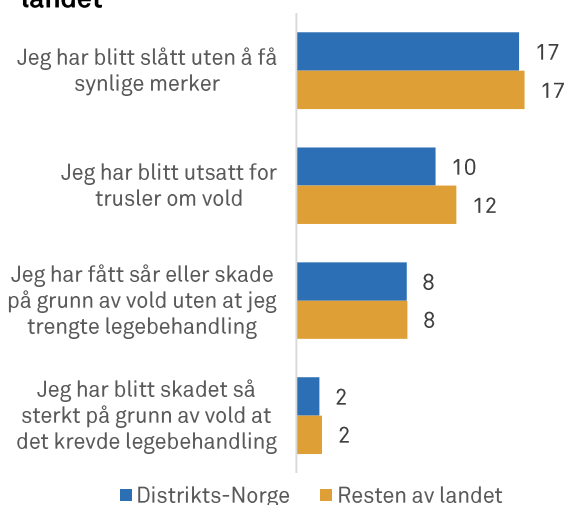
Resultatene viser at flertallet ikke er utsatt for dette, og at mindretallet opplever trusler, utestengelse eller at noen skriver eller legger ut sårende bilder eller videoer av dem på nettet.

Samtidig er det en god del som rapporterer om å bli utsatt for slike hendelser. De fleste rapporterer om enkelthendelser, men det er også en god del som gjentatte ganger opplever å være utsatt for negative hendelser på nettet.

Figur 13-9 Hvor mange ungdommer i Distrikts-Norge som har vært utsatt for ulike former for vold i løpet av det siste året. Prosent



Figur 13-10 Prosentandel som har vært utsatt for ulike former for vold i løpet av det siste året. Ungdom i Distrikts-Norge og i resten av landet



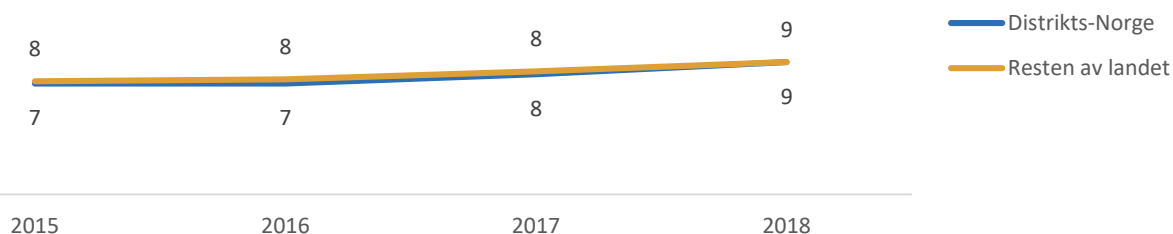
Vold

Ungdom er oftere involvert i voldsepisoder enn andre aldersgrupper. Volden kan ta ulike former og kan grovt sett deles inn i fysisk, psykisk og seksuell vold. Gjerningspersonene kan være både voksne og jevnaldrende.

Selv om hoveddelen av den volden som foregår blant ungdom ikke gir varige mén, kan grov vold i ungdomstiden resultere i alvorlige fysiske og/eller psykiske problemer for de det gjelder.

Noen ganger er det tydelig hvem som er den aktive parten, mens det andre ganger er vanskelig å skille klart mellom offer og utøver. Guttene er gjerne overrepresentert i begge grupper.

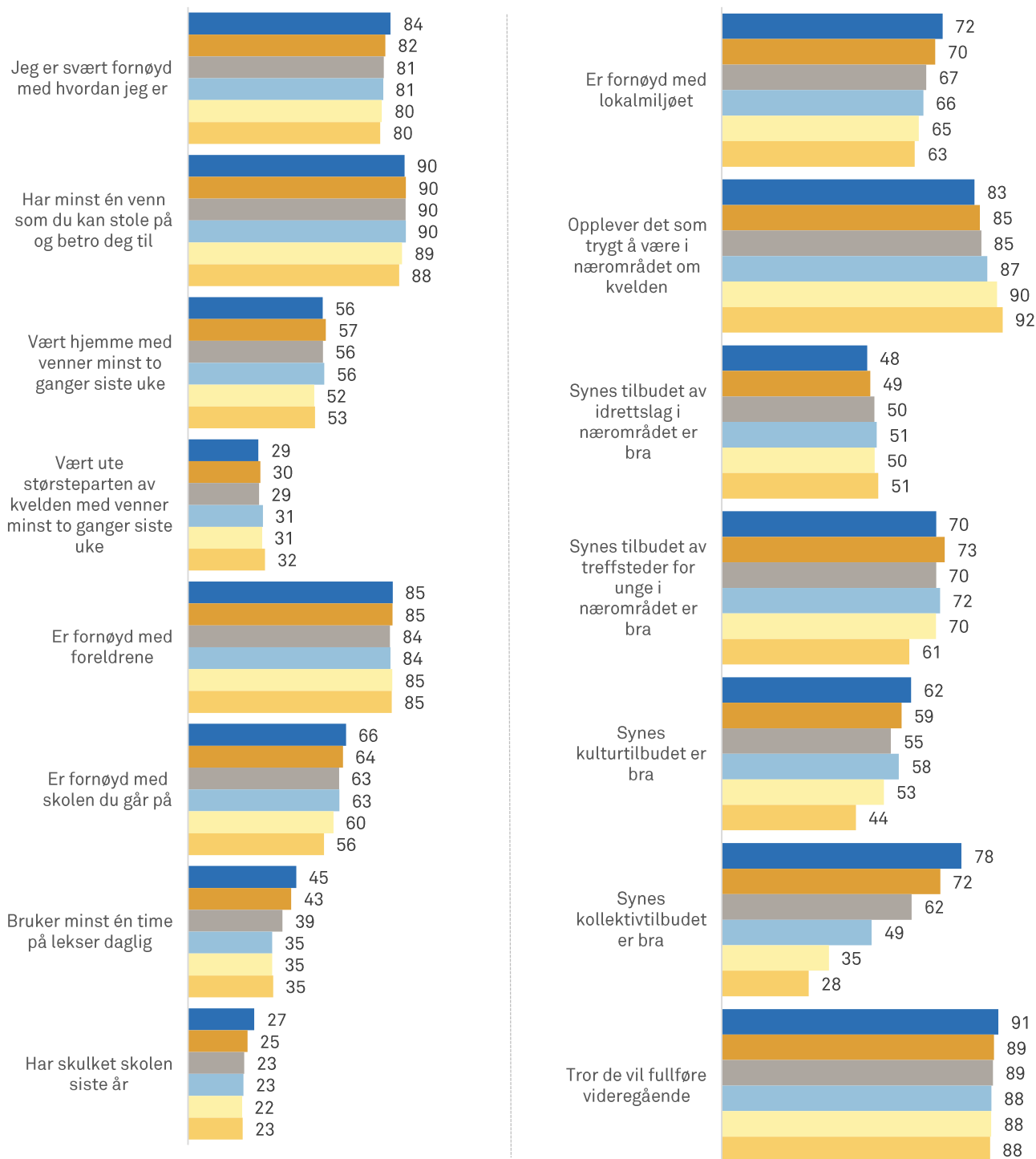
Figur 13-11 Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har fått sår eller skade på grunn av vold i løpet av det siste året. Tidstrend blant unge i Distrikts-Norge og i resten av landet



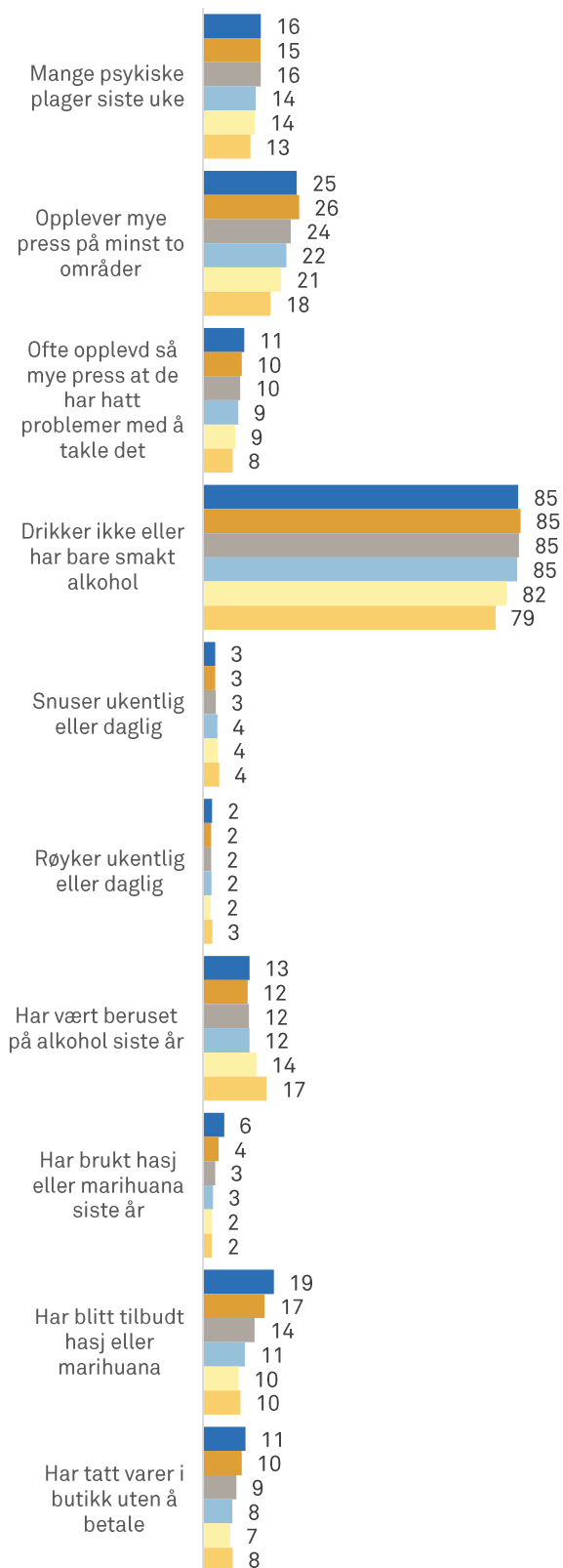
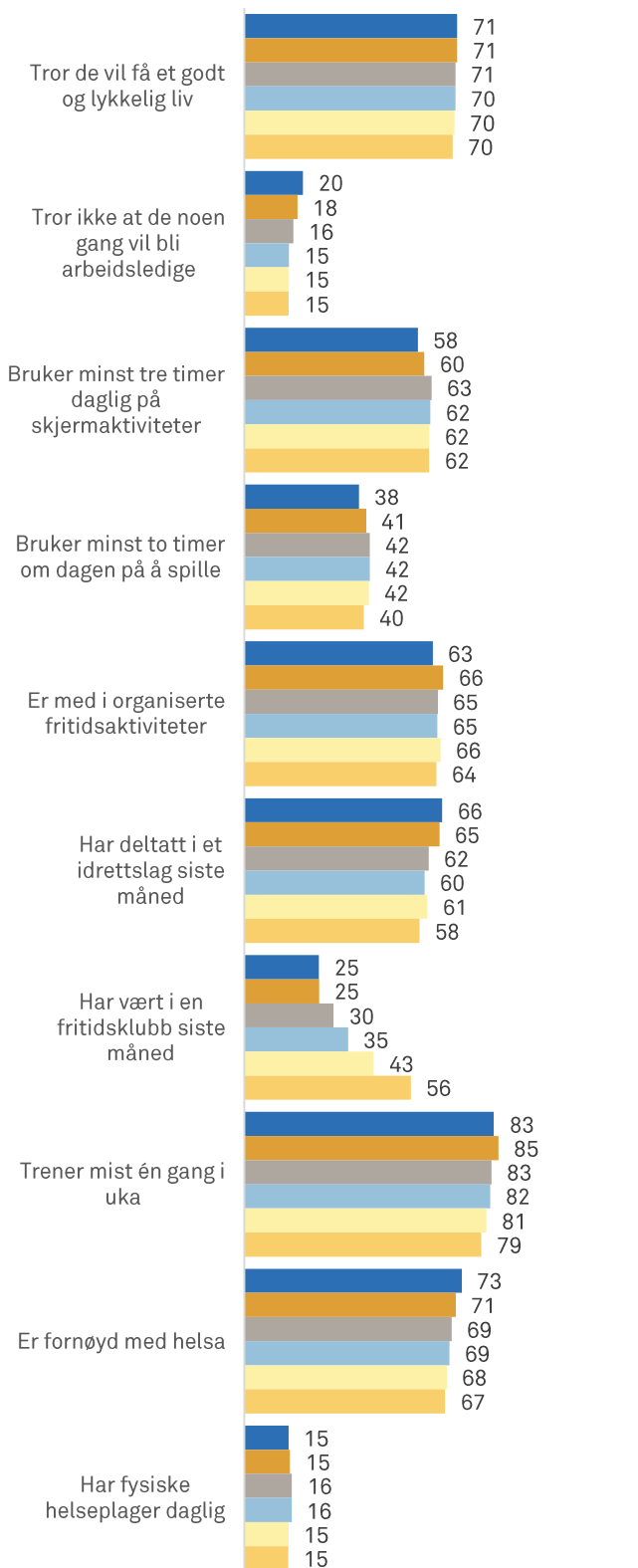
Nøkkelindikatorer

Blant ungdom som vokser opp i kommuner med ulik grad av sentralitet

■ Mest sentrale ■ Nest mest sentrale ■ Mellomsentrale 1 ■ Mellomsentrale 2 ■ Nest minst sentrale ■ Minst sentrale



■ Mest sentrale ■ Nest mest sentrale ■ Mellomsentrale 1 ■ Mellomsentrale 2 ■ Nest minst sentrale ■ Minst sentrale



Distriktssenteret har gitt NOVA i oppdrag å gi bred analyse av hva ungdomsundersøkelsen Ungdata kan fortelle om hvordan ungdom som vokser opp i de minst sentrale delene av Norge har det og hva de driver med på fritida. Målet er å gi et oppdatert bilde av situasjonen for unge i distriktene – og på hvilke områder ungdommene som vokser opp der eventuelt skiller seg fra de som bor i mer sentrale strøk av landet.

Ungdata er lokale ungdomsundersøkelser der ungdom over hele landet svarer på en rekke identiske spørsmål om livet sitt. I rapporten blir svarene til ungdomsskoleelever bosatt i de 220 minst sentralt beliggende kommunene i Norge sammenliknet med svar fra ungdom som bor i kommuner med kortere avstand til sentrale institusjoner og arbeidsplasser. Totalt utgjør ungdom i det som her defineres som «Distrikts-Norge», rundt 12 prosent av alle ungdommer i Norge. 19 500 ungdommer fra disse kommunene har deltatt i Ungdata. I rapporten blir disse ungdommene sammenliknet med 136 000 ungdommer bosatt andre steder.

Ett av hovedfunnene er at det er langt større likheter enn forskjeller mellom ungdom som bor i Distrikts-Norge og ungdom som bor andre steder. Dette gjelder på flertallet av de områdene som er undersøkt. Det er også enkelte områder der det er noen tydelige forskjeller, blant annet er det langt færre i distriktene som sikter inn mot høyere utdanning enn ellers i landet. Unge i Distrikts-Norge opplever samtidig noe mindre prestasjonspress og noen færre er fornøyd med lokalområdet sitt enn ungdom i mer sentrale deler av landet.

Rapporten er en del av et større forskningsprosjekt om hvordan det er å vokse opp i de minst sentrale strøkene av Norge. I denne første fasen retter vi fokuset på hvilke forhold ved ungdoms liv som eventuelt skiller de som bor i de minst sentrale delene av landet og de som bor andre steder. Senere vil prosjektet analysere videre på de funnene som kommer fram gjennom denne første fasen, blant annet gjennom å se nærmere på geografiske variasjoner mellom ulike deler av Distrikts-Norge.